wroclaw.pl

Zakolędujmy!

W poniedziałek 23.12 o godz. 18 na Rynku odbędzie się wrocławskie kolędowanie. Będą gwiazdy i śpiewniki. Dołącz do nas.

str. 17

ISSN: 2719-7948 BEZPŁATNY BIULETYN INFORMACYJNY URZĘDU MIEJSKIEGO WROCŁAWIA NR 49 (210), 18.12.2024-7.01.2025

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE EKOLOGICZNYM

MAREK KSIĘŻAREK

str. 10-11

Magicznych chwil

Na nocny bieg zapisz się tuż po północy

Już w pierwszych minutach nowego 2025 roku będzie można zapisać się na 11. Nocny Wrocław Półmaraton. Przygotowano na niego 12 tys. miejsc.

str. 3

Sprawdź, jak kursuje komunikacja w święta

W najbliższym czasie czeka nas wiele wolnych dni. Jeśli planujesz przemieszczać się po mieście, koniecznie sprawdź, jak kursuje twoja linia.

str. 6

Seniorze, dbaj o swoją sprawność

Jak bezpiecznie urządzić mieszkanie? Jak wstać po upadku na ulicy? Tego wszystkiego uczy seniorów z Wrocławia i okolic dr Rafał Kubacki, judoka.

str. 15

BĄDŹ NA BIEŻĄCO. ZAWSZE AKTUALNE INFORMACJE NA **WWW.WROCLAW.PL**

Drodzy Wrocławianie i Wrocławianki,
Szanowni Państwo!

Z okazji nadchodzących
świąt Bożego Narodzenia
pragnę złożyć najserdeczniejsze życzenia
w imieniu Rady Miejskiej Wrocławia.

Niech ten czas będzie dla Państwa okresem
pełnym radości, spokoju oraz odpoczynku,
a Nowy Rok niech przyniesie
ciekawe wyzwania,
wyjątkowe sukcesy i satysfakcję
z osiągniętych celów.

Wierzę, że i dla naszego Miasta będzie
to rok kreatywny, wypełniony owocną
współpracą i rozwojem.

Wesołych Świąt i szczęśliwego Nowego Roku!

Agnieszka Rybczak
Przewodnicząca Rady Miejskiej Wrocławia

Drodzy Mieszkańcy i Mieszkanki Wrocławia!

Przed nami wyjątkowy czas w roku,
święta Bożego Narodzenia.
Czas spotkań w gronie bliskich, wspólnego
biesiadowania i składania sobie życzeń.
Czas, który łączy.
Życzę Wam, by upłynął on bez pośpiechu,
w atmosferze spokoju i wytchnienia od trosk.
Niech w Waszych domach zagoszczą radość
i serdeczność, które udzielą
się wszystkim wokół.
Dbajmy o siebie nawzajem,
myślmy o sobie ciepło.
Dzielmy się dobrem.
Oby nadchodzący 2025 rok przyniósł
siłę, zdrowie i odwagę
do osiągania wszystkiego,
co jest dla Was ważne.
Niech Wrocław będzie świadkiem tego,
jak spełniacie swoje marzenia!

Jacek Sutryk
Prezydent Wrocławia

KARTKA Z KALENDARZA

GRUDZIEŃ/STYCZEŃ

MATERIAŁY PRASOWE

20 grudnia 2019

do wrocławskiej katedry powrócił zrekonstruowany srebrny ołtarz ufundowany w 1591 r. przez biskupa Andreasa Jerina. W trakcie wojny zdemontowany zabytek został częściowo zniszczony podczas bombardowania.

WIKIPEDIA

22 grudnia 1966

Telewizja Polska wyemitowała pierwszy odcinek „Stawki większej niż życie". Wiele scen do tego popularnego serialu kręconych było we Wrocławiu. Ekipy filmowe pracowały także m.in. w Łodzi i w Olsztynie.

POLSKA-ORG.PL

31 grudnia 1991

zorganizowano pierwszego plenerowego sylwestra na wrocławskim Rynku. W imprezie prowadzonej przez kabaret Elita wzięło udział 50 tys. osób. Tego roku po raz pierwszy w Rynku pojawiła się także choinka.

WIKIPEDIA

1 stycznia 1950

powstała Akademia Medyczna we Wrocławiu. Pierwszym rektorem nowej uczelni został prof. Zygmunt Albert. Akademia powstała z połączenia wydziałów i placówek działających do tej pory na innych uczelniach.

WIKIPEDIA

7 stycznia 1807

Wrocław został zdobyty przez wojska napoleońskie dowodzone przez Hieronima Bonapartego. Francuzi nakazali rozbiórkę miejskich murów, co przyczyniło się do szybkiej rozbudowy przeludnionego dotąd miasta.

Wrocławski Orszak Trzech Króli 2025

W poniedziałek 6 stycznia o godz. 12.30 z Ostrowa Tumskiego na ulice Wrocławia po raz kolejny wyruszy Orszak Trzech Króli. Wśród aktorów nie zabraknie tych dobrze znanych: Gwiazdora, Latarnika czy pastuszków oraz aniołków. Ale będzie też sporo nowych postaci.

Redakcja

Trwają już przygotowania do Orszaku Trzech Króli, który w 2025 roku nabierze wyjątkowego charakteru. Rok 2025 został bowiem ogłoszony przez papieża Franciszka Rokiem Jubileuszowym. Jubileusz w biblijnej tradycji to wezwanie do odnowy duchowej, społecznej i moralnej.

TOMASZ HOŁOD

Tradycyjny Orszak Trzech Króli przyciąga na ulice Wrocławia 6 stycznia tłumy (na zdj. edycja 2023)

Bolesław Chrobry i ludzkość świata

Tegoroczne hasło Orszaku – „Kłaniajcie się Królowie" – nawiązuje do 2025. rocznicy narodzin Chrystusa oraz do 1000-lecia koronacji pierwszego króla Polski Bolesława Chrobrego. Dlatego ta postać pojawi się w kolumnie orszakowej. Nie zabraknie też nawiązań do przesłania Roku Jubileuszowego, czyli do hasła „Pielgrzymi Nadziei". Wśród aktorów będzie chłopiec, niosący symboliczny klucz do Świętych Drzwi Roku Jubileuszowego.

W Orszaku zaprezentowane zostanie też logo wybrane przez papieża na tę okazję. Wrocławskie logo będzie żywe, bo pojawią się cztery postacie ubrane w kolory: czerwony, pomarańczowy, zielony i niebieski, symbolizujące ludzkość, pochodzącą z czterech różnych zakątków ziemi. Obejmują się wzajemnie, aby ukazać solidarność i braterstwo, które jednoczą narody. Kolory ich strojów nawiązują do symboliki szat liturgicznych:

- czerwień oznacza miłość, ofiarę Chrystusa oraz moc Ducha Świętego;
- pomarańczowy wyraża radość, witalność i światło wiary;
- zielony symbolizuje nadzieję, codzienny wzrost i odrodzenie duchowe;
- niebieski przypomina o pokoju, niebie i modlitewnej kontemplacji.

Dołącz do Orszaku

Organizatorzy zapraszają wszystkich mieszkańców Wrocławia i turystów, którzy będą tego dnia w stolicy Dolnego Śląska do aktywnego udziału w Orszaku Trzech Króli: „Przebierz się i śpiewając kolędy, chodź z nami za Gwiazdą Betlejemską".

W czasie trwania Orszaku odbędzie się kwesta na wsparcie powodzian. A po uroczystym pokłonie Trzech Króli, na Rynku rozpocznie kolędowanie z Arką Noego.

Orszak wyruszy 6 stycznia o godz. 12.30 ulicami Wrocławia. Trasa rozpocznie się na Ostrowie Tumskim, skąd skieruje się na Rynek.

Więcej na www.orszak.org

Na nocny bieg zapisz się tuż po północy

MCS

Nocny Wrocław Półmaraton to święto biegaczy i kibiców

14 czerwca 2025 r. wystartuje 11. Nocny Wrocław Półmaraton – wydarzenie, które co roku przyciąga tysiące biegaczy i kibiców. Zapisy rozpoczną się tradycyjnie 1 stycznia minutę po północy.

Redakcja

W poprzedniej edycji 10 tys. pakietów startowych zniknęło w zaledwie 10 dni, z czego 7 tys. z nich – w pierwszej dobie. Dlatego z zapisami lepiej nie zwlekać. Limit uczestników w tym roku wynosi 12 tys. Dla pierwszych 4 tys. zapisanych uczestników przewidziano specjalną, niższą cenę pakietów startowych.

Tegoroczny Nocny Wrocław Półmaraton odbędzie się 14 czerwca. Trasa poprowadzi przez najpiękniejsze zakątki nocnego Wrocławia. Organizatorzy przygotowują szereg atrakcji, w tym strefy kibiców, wydarzenia towarzyszące i niespodzianki. Zapisy rozpoczną się tradycyjnie 1 stycznia minutę po północy. Proces rejestracji jest prosty i szybki, a link do formularza znajdziecie na stronie **mcs.wroc.pl/polmaraton**.

Wszystkie bieżące informacje dotyczące wydarzenia będą się także pojawiać w mediach społecznościowych biegu.

Klin wojszycko-jagodziński: zobacz projekt do 9.01.2025

W czw. 19.12 zacznie się wyłożenie do publicznego wglądu MPZP na tzw. klin wojszycko-jagodziński. Dokument będzie dostępny w Wydziale Planowania Przestrzennego (ul. Świdnicka 53) i na stronie geoportal.wroclaw.pl. Każdy zainteresowany może zgłosić do niego uwagi do 23.01.2025 pod adresem wydziału, mailowo: wpl@um.wroc.pl, przez ePUAP lub na spotkaniu online 7.01.2025 o godz. 15.30 (link zostanie podany na BIP UMW). Dopiero po przejściu tego etapu i naniesieniu uwag, projekt trafi na sesję Rady Miejskiej Wrocławia, która zdecyduje o jego uchwaleniu.

Święta na św. Antoniego

Świąteczny klimat we Wrocławiu można poczuć nie tylko na Rynku. Restauratorzy z ulicy św. Antoniego do 22 grudnia zapraszają na Festiwal Grzańca. Swoje wyjątkowe propozycje przygotowało aż 17 lokali. Dodatkowo 21–22 grudnia w godz. 12–19 na św. Antoniego pojawią się wystawcy z Wrocławia, którzy zaoferują swoje ręcznie wykonane produkty podczas Jarmarku Rękodzieła. To idealna okazja, by znaleźć niepowtarzalne prezenty dla bliskich i jednocześnie wesprzeć lokalnych twórców.

Oddaj krew, jeśli możesz

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa apeluje o oddawanie krwi. Poszukiwane są grupy Arh+ oraz Brh. Do centrum przy ul. Czerwonego Krzyża 5/9 można zgłosić się w pon., śr. i czw. w godz. 7-17.30, we wt. i pt. od 7 do 13.30 i w sob. w godz. 7.30-12. Krwiobus stanie: ■ 19.12 w godz. 9-13 przy parafii Opatrzności Bożej, ul. Nowodworska 64; ■ 9.01.25 w godz. 9-13 przy parafii Miłosierdzia Bożego, ul. Jagodzińska 3/5; ■ 10.01.25 w godz. 8-13 przy Akademii Wojsk Lądowych, ul. Czajkowskiego 109; ■ 11.01.25 w godz. 12-16 przy CH Magnolia, ul. Legnicka 58.

Zrób to sam, czyli jak nie marnować w święta

Święta to czas rodzinnych spotkań, pysznego jedzenia i prezentów. Ale tradycje związane z tą porą mogą generować sporo odpadów. Dlatego warto świętować w sposób odpowiedzialny, w duchu kampanii Wrocław nie marnuje. Oto kilka prostych wskazówek na ekologiczne, ale wciąż magiczne, święta.

Redakcja

ADOBE STOCK (2)

Ekoprezenty – zamiast kupować, twórz!

Personalizowane upominki, takie jak np. domowe wypieki, słoiczki z dżemami czy ręcznie robione ozdoby, to doskonały sposób, aby nie tylko obdarować bliskich czymś wyjątkowym, ale i zadbać o środowisko. Własnoręczne wykonywanie prezentów to także świetny sposób na pobudzenie kreatywności, a do tego oszczędność.

Less waste w kuchni – mniej marnowania jedzenia

Aby uniknąć marnowania jedzenia, warto w święta zaplanować dobrze menu. Jeśli jednak zdarzy się, że świąteczne przysmaki zostaną, warto je zamrozić lub wykorzystać resztki do stworzenia nowych dań, np. zupy kremu, sałatki czy zapiekanki.

We Wrocławiu takie nadwyżki można zawieźć także do lodówek społecznych, z których odbiorą je inne osoby. Kolejna taka lodówka stanęła właśnie wewnątrz centrum Handlowego „Gaj" przy ul. Świeradowskiej 70.

Ozdoby świąteczne – wybieraj naturalne i wielokrotnego użytku

Choinki, girlandy, światełka, bombki. Zamiast plastikowych dekoracji, postaw na te naturalne: suszone plastry pomarańczy, szyszki, drewniane ozdoby czy ręcznie robione łańcuchy z popcornu. Jeśli preferujesz sztuczne ozdoby, wybierz takie, których będziesz mógł używać przez wiele lat. Chcesz więcej świątecznej magii w domu? Wykorzystaj słoiczki do stworzenia własnoręcznie robionych stroików i świec.

Ekoopakowania – prezent w stylu less waste

Wielu z nas nie wyobraża sobie świąt bez pięknie zapakowanych prezentów. Niestety, tradycyjne papierowe opakowania często lądują w koszu po jednym użyciu.

Na szczęście istnieje wiele alternatyw, które można zastosować, aby zminimalizować odpady. Można użyć materiałów, które mamy w domu, takich jak odłożony wcześniej papier, gazety, tkaniny czy sznurek. Ozdobne torby wielokrotnego użytku to również świetna opcja! Zamiast tradycyjnego papieru, możesz owinąć prezenty w szarfy z materiału.

Świąteczne kartki – Zrób to sam!

Kartki świąteczne to piękna tradycja, ale, niestety, również źródło niepotrzebnych odpadów. Możesz zredukować ich ilość, tworząc e-kartki z materiałów recyklingowych, np. starych gazet, kartonów czy tkanin. To nie tylko sposób na oszczędność, ale również świetna zabawa, a efekt z pewnością będzie wyjątkowy.

Na jarmark wybierz się na spokojnie w tygodniu

Wrocławski Jarmark Bożonarodzeniowy pojawia się w rankingach najpiękniejszych świątecznych wydarzeń w Polsce i na świecie, co przyciąga tłumy turystów. Szczególnie w weekendy. Dlatego, jeśli mieszkasz w naszym mieście, wybierz się do Rynku w tygodniu. Będzie spokojniej.

Agata Zięba

Jarmark czynny jest przez siedem dni w tygodniu od godz. 10 do godz. 21. Od dnia otwarcia cieszy się ogromną popularnością.

Największe tłumy przyciąga w weekendy – na parkingach pod pl. Nowy Targ, w Galerii Dominikańskiej i jej okolicach czy pod NFM nie ma wolnych miejsc. Kierowcy w poszukiwaniu postoju blokują ulice: Ruską, Rzeźniczą, Łazienną, Gepperta, Odrzańską, Kiełbaśniczą, Łaciarską, Ofiar Oświęcimskich, Krową, Kotlarską i Nożowniczą. A na Kazimierza Wielkiego, Ruskiej, Świętego Antoniego, Krupniczej, Kraińskiego, Purkyniego, a nawet na Nadodrzu (Drobnera i Dubois) stoją sznury aut. Tak było w ostatni weekend 14-15 grudnia. – Obiecałam dzieciom wizytę i żałuję, że nie przyjechałam w tygodniu, bo teraz to jest istny jarmagedon – mówiła w sobotę pani Ania. – Dobrze, że nie wybrałam się tu autem – dodała.

Dni wolne to czas, kiedy najlepiej jest wybrać się tu komunikacją miejską. W okolicy Rynku jest pięć przystanków, z których dojdziesz na jarmark. To:

- Rynek (stają tu tramwaje 3, 6, 7, 10, 12, 13, 18 i autobusy K, 132, 142),
- Zamkowa (tramwaje 3, 10, 11, 12, 13, 18),
- Świdnicka (tramwaje 3, 10, 11, 12, 13, 18 i autobus K),
- Galeria Dominikańska (tramwaje 2, 3, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 23, 78 i autobusy D, K, N, 110, 114, 120)
- Oławska (tramwaje 0, 6, 7).

Jeśli mieszkasz we Wrocławiu, najlepiej posłuchaj pani Ani i wybierz się tu w tygodniu. Przed południem jest raczej spokojnie i można nacieszyć się atmosferą, po południu robi się jeszcze bardziej klimatycznie, ale i gęściej...

W święta na Rynku także może być tłoczno. Ponadto w Wigilię 24 grudnia domki i gastronomia będą zamknięte, tak samo w pierwszy dzień świąt. 26 grudnia jarmark będzie otwarty od godz. 13. W sylwestra domki z artykułami przemysłowymi otwarte będą do godz. 17, a domki z gastronomią do 2 w nocy 1 stycznia 2025. W Nowy Rok wszystko będzie zamknięte.

MAREK KSIĘŻAREK

Takie tłumy były na wrocławskim jarmarku w niedzielę 15 grudnia

Zobacz, gdzie przyjść na wigilię w potrzebie

Święta nie są od tego, żeby przeżywać je samotnie. Wiedzą o tym wrocławskie organizacje pozarządowe, które kolejny rok z rzędu organizują spotkania wigilijne dla osób samotnych oraz w trudnej sytuacji materialnej. Na wigilijny poczęstunek zaprasza także jedna z wrocławskich kawiarni.

TOMASZ HOŁOD (2)

Wigilia Pełna Ciepła w Czasoprzestrzeni przy ul. Tramwajowej to już tradycja (na zdj. wieczerza z 2022 r.)

Maciej Wołodko

W Czasoprzestrzeni będą życzenia, kolędy, opłatek, tradycyjne wigilijne dania. Świąteczny poczęstunek dla osób samotnych i w kryzysie bezdomności to już tutaj kilkuletnia tradycja. W ubiegłym roku udało się przygotować wieczerzę dla 500 osób. Podobnie będzie w tym roku.

Skosztuj Mieczysława

Na wigilię do dawnej zajezdni Dąbie przy ul. Tramwajowej 1-3 przyjść może każdy, nawet jeżeli nie jest klientem MOPS-u. Początek o godzinie 14 w wigilijny wtorek 24 grudnia.

Będą barszcz z uszkami, ryba, pierogi. Jak co roku nie może zabraknąć jarzynowej sałatki, nazywanej tutaj „Mieczysław". To już tradycja Wigilii Pełnej Ciepła, a wolontariusze nazwali ją tak od imienia pomysłodawcy i koordynatora całego zamieszania – Mieczysława Michalaka.

Pod dachem zajezdni, oprócz zastawionych stołów, pojawi się także nieduża scena. Wystąpią na niej seniorzy z pobliskiego chóru, którzy zaśpiewają razem z uczestnikami najpiękniejsze polskie kolędy.

Nie tylko posiłek

– Zależy nam na tym, żeby to nie był tylko posiłek. Ale także spotkanie, rozmowa, podzielenie się opłatkiem, wspólne kolędowanie. Po prostu święta – mówi Adela Jakielaszek, menedżerka Czasoprzestrzeni.

Wśród gości będzie tego dnia na pewno grupa osób z Ukrainy. Z tego względu w pomoc przy organizacji wigilii włączyli się wolontariusze z Fundacji Ukraina. Będą także obecni kapłani trzech wyznań: ksiądz katolicki, ksiądz prawosławny i pastor.

Zadania dla wolontariuszy zostały już z grubsza omówione i rozdzielone. Ale jeśli chcecie pomóc, możecie przynieść blachę z ciastem (najlepiej w poniedziałek 23 grudnia albo we wtorek 24 grudnia) albo pomóc w sprzątaniu hali po świętach (zbiórka w piątek 27 grudnia o godz. 10). W samą wigilię, przydałaby się też jeszcze osoba personelu medycznego, np. ratownik medyczny albo lekarz, albo pielęgniarka. Nigdy nikomu nic tu się nie stało, nie ma także takiego wymogu, ale organizatorzy czuliby się bardziej komfortowo, mając kogoś takiego na sali.

Weź Pomóż

Tego samego dnia – 24 grudnia w Wigilię – świąteczne spotkanie organizuje Jan Piontek z wrocławskiej Fundacji Weź Pomóż. Z prowadzonego przez niego punktu pomocy przy ul. Poznańskiej 48, regularnie korzysta około 2 tys. osób. 4 grudnia rozdawano tutaj bożonarodzeniowe paczki żywnościowe – dla wielu osób prawdziwa ulga dla portfela, przed zbliżającymi się świętami.

– Spotkanie wigilijne robimy dlatego, że widzimy, że ludzie są samotni. Chcą spędzić z kimś czas. To jest najgorsza rzecz w życiu, być samotnym – mówi Jan Piontek.

Spotkanie zaczyna się o godzinie 12. Przyjść może każdy. W ubiegłym roku, od południa do wieczora przez wigilię na Poznańskiej przewinęło się w sumie około 500 osób.

Można pomóc

W czym można im pomóc? Jeśli zgodnie ze staropolskim zwyczajem przygotujecie na święta za dużo jedzenia, można przywieźć je tutaj.

– Jesteśmy czynni przez 7 dni w tygodniu, będą dyżury nawet do godziny 21, na pewno ktoś to odbierze – mówi Jan Piontek.

Fundację można wesprzeć również finansowo. Wszyscy, którzy tu pracują, nie biorą za to pieniędzy. Są one natomiast potrzebne na czynsz i kolejne akcje pomocowe.

Wigilia w kawiarni

W piątek 20 grudnia na wigilijny poczęstunek zaprasza natomiast otwarta niedawno kawiarnia Archon przy ulicy Smętnej 3A na Sępolnie. Pomysł zaproszenia seniorów do kawiarni przy cmentarzu rozbawił, co prawda, niektórych internautów, ale wigilia przy Smętnej nie jest żadnym żartem. W rzeczywistości znajduje się tam stylowy lokal. W kawiarni organizowane są na co dzień spotkania firmowe i prywatne uroczystości.

Przyjść można w piątek 20 grudnia od godziny 15. Będą świąteczne potrawy i opłatek.

– Na pewno będzie barszcz czerwony, uszka, pierogi, śledzie po sułtańsku, sałatka jarzynowa, różnego rodzaju ciasta i pozostałe dania wigilijne. Przewidziany jest też koncert kolęd – będzie specjalny gość, który zagra na gitarze i wprowadzi świąteczną atmosferę. Będzie również ksiądz proboszcz parafii Świętej rodziny, który poświęci dania wigilijne – zapowiada Tomasz Sozański z firmy Archon.

Jak zapewnia pan Tomasz, w kawiarni są przygotowani na dowolną liczbę gości – kuchnia cateringowa pracuje cały czas.

Paczki Dobrych Relacji

W tym roku w ręce potrzebujących mieszkańców trafi ponad 5 tysięcy paczek, w tym 4490 zestawów żywnościowych oraz 575 słodkich prezentów dla dzieci. Paczki będą wręczane podczas sześciu spotkań, ale też w jadłodajniach, radach osiedli czy podczas Wigilii Pełnej Ciepła.

Każda paczka zawiera takie produkty, jak: cukier, kawa, herbata, konserwy mięsne i warzywne, pierniczki czy olej. A dzięki współpracy z WKS-em Śląsk Wrocław, MPWiK, MPK, ZOO Wrocław i Aquaparkiem, dzieci otrzymają słodkie niespodzianki.

Święta, sylwester i Nowy Rok. Jak jeździ komunikacja?

Boże Narodzenie, Nowy Rok, Trzech Króli to czas kilku dni wolnych. Jak wtedy kursuje komunikacja miejska? Jest sporo zmian. Głównie polegają na tym, że kursy są rzadsze lub zawieszone. Warto sprawdzić rozkład jazdy, gdy mamy do pokonania dłuższą trasę.

OLEKSANDR POLIAKOVSKY

23 grudnia 2024 r. (pon.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według roboczych rozkładów jazdy.

24 grudnia 2024 r. (wt.)
■ Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według sobotnich rozkładów jazdy.

■ Linie: 4, 5, 7, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 23 i 78 będą kursowały normalnie do końca dnia, po godz. 15 co 30 minut.

■ Linia 78 po godzinie 15 będzie kursowała w relacji Tarnogaj – Kromera – Tarnogaj.

■ Linie: 2, 3, 6, 9, 11, 13, 19 i 22 będą kursowały tylko do około godziny 15.

25-26 grudnia 2024 r. (śr.–czw.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według świątecznych rozkładów jazdy z częstotliwością co 30 minut (linie: 12, 13, 16, 19 i 22 rozpoczynają kursy od godziny 8).

27 grudnia 2024 r. (pt.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według sobotnich rozkładów jazdy.

28 grudnia 2024 r. (sob.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według sobotnich rozkładów jazdy.

29 grudnia 2024 r. (niedz.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według niedzielnych rozkładów jazdy.

30 grudnia 2024 r. (pon.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według roboczych rozkładów jazdy.

31 grudnia 2024 r. (wt.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według roboczych rozkładów jazdy.

1 stycznia 2025 r. (śr.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według świątecznych rozkładów jazdy z częstotliwością co 30 minut (linie: 12, 13, 19 i 22 rozpoczynają kursy od godziny 8).

2-3 stycznia 2025 r. (czw.-pt.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według roboczych rozkładów jazdy.

4 stycznia 2025 r. (sob.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według sobotnich rozkładów jazdy.

5 stycznia 2025 r. (niedz.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według niedzielnych rozkładów jazdy.

6 stycznia 2025 r. (pon.)
Wszystkie linie tramwajowe będą kursowały według niedzielnych rozkładów jazdy

KOMUNIKACJA AUTOBUSOWA

23 grudnia 2024 r. (pon.)
Wszystkie linie autobusowe będą kursowały według roboczych rozkładów jazdy.

24 grudnia 2024 r. (wt.)
■ Linie: 101, 116, 124, 126, 130, 131, 146 i 149 będą kursowały według sobotnich rozkładów jazdy tylko do około godz. 15.

■ Linie: 100, 104, 110, 113, 120, 125, 129, 136, 143, 147 i 152 będą kursowały według sobotnich rozkładów jazdy tylko do około godziny 18:30.

■ Linie autobusowe: A, D, K, N, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 111, 112, 114, 115, 117, 118, 119, 121, 122, 123, 127, 128, 132, 133, 134, 137, 138, 142, 144, 145, 148, 151, 206, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 253, 255, 257, 259, 345, 602, 612, 903, 904, 905, 907, 908, 909, 911, 913, 914, 917, 920, 921,923, 924, 927, 930, 931, 933, 934,936, 937, 938, 941, 947, 948, 958 i 967 będą kursowały według sobotnich rozkładów jazdy z pewnymi ograniczeniami.

25-26 grudnia 2024 r. (śr.-czw.)
■ Linie nocne: 206, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 253, 255, 257i 259 będą kursowały według sobotnio-niedzielnych rozkładów jazdy.

■ Zawieszone zostanie kursowanie linii: 124, 130, 131, 146, 149 i 602.

■ Linie: D, N, 102, 103, 105, 106, 111, 114, 116, 121, 122, 126, 127, 134, 143, 144 i 151 będą kursowały według świątecznych rozkładów jazdy.

■ Linie autobusowe: A, D, 112, 113, 116, 119, 128 i 148 będą obsługiwane przez autobusy typu solo.

■ Wszystkie nocne linie autobusowe będą obsługiwane przez autobusy typu solo.

■ Linie autobusowe: A, K, 100, 101, 104, 107, 108, 110, 112, 113, 115, 117, 118, 119, 120, 123, 125, 128, 129, 132, 133, 136, 137, 138, 142, 145, 147, 148, 152, 345, 612, 903, 904, 905, 907, 908, 909, 911, 913, 914, 917, 920, 921, 923, 924, 927, 930, 931, 933, 934, 936, 937, 938, 941, 947, 948, 958 i 967 będą kursowały według niedzielnych rozkładów jazdy z pewnymi ograniczeniami.

27 grudnia 2024 r. (pt.)
■ Wszystkie linie autobusowe będą kursowały według sobotnich rozkładów jazdy z wyjątkiem linii: 150, 602, 607 i 936, które będą kursowały według roboczych rozkładów jazdy.

■ Linie autobusowe: A, 102, 111, 121, 124, 125, 132, 133, 134, 136 i 144 będą obsługiwane przez autobusy przegubowe.

28 grudnia 2024 r. (sob.)
Wszystkie linie autobusowe będą kursowały według sobotnich rozkładów jazdy.

29 grudnia 2024 r. (niedz.)
Wszystkie linie autobusowe będą kursowały według niedzielnych rozkładów jazdy.

30 grudnia 2024 r. (pon.)
■ Wszystkie linie autobusowe będą kursowały według roboczych rozkładów jazdy.

■ Zawieszone zostaną kursy szkolne linii 133 do Iwin.

31 grudnia 2024 r. (wt.)
■ Linie nocne będą obsługiwane przez autobusy przegubowe (z wyjątkiem linii 206, 240 i 250) i będą kursowały według sobotnio-niedzielnych rozkładów jazdy (bez dodatkowych kursów).

■ Wszystkie linie autobusowe będą kursowały według roboczych rozkładów jazdy z pewnymi ograniczeniami.

1 stycznia 2025 r. (śr.)
■ Zawieszone zostanie kursowanie linii: 124, 130, 131, 146, 149 i 602.

■ Linie: D, N, 102, 103, 105, 106, 111, 114, 116, 121, 122, 126, 127, 134, 143, 144 i 151 będą kursowały według świątecznych rozkładów jazdy.

■ Linie autobusowe: A, D, 112, 113, 116, 119, 128 i 148 będą obsługiwane przez autobusy typu solo.

■ Wszystkie nocne linie autobusowe będą obsługiwane przez autobusy typu solo.

■ Linie autobusowe: A, K, 100, 101, 104, 107, 108, 110, 112, 113, 115, 117, 118, 119, 120, 123, 125, 128, 129, 132, 133, 136, 137, 138, 142, 145, 147, 148, 152, 345, 612, 903, 904, 905, 907, 908, 909, 911, 913, 914, 917, 920, 921, 923, 924, 927, 930, 931, 933, 934, 936, 937, 938, 941, 947, 948, 958 i 967 będą kursowały według niedzielnych rozkładów jazdy z pewnymi ograniczeniami.

2-3 stycznia 2025 r. (czw.-pt.)
Wszystkie linie autobusowe będą kursowały według roboczych rozkładów jazdy.

4 stycznia 2025 r. (sob.)
Wszystkie linie autobusowe będą kursowały według sobotnich rozkładów jazdy.

5 stycznia 2025 r. (niedz.)
Wszystkie linie autobusowe będą kursowały według niedzielnych rozkładów jazdy.

6 stycznia 2025 r. (pon.)
■ Linie autobusowe: A, D, N, K, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 110, 111 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 132, 133, 134, 136, 137, 138, 142, 143, 144, 145, 147, 148, 151, 152, 345, 612, 903, 904, 905, 907, 908, 909, 911, 913, 914, 917, 920, 921,923, 924, 927, 930, 931, 933, 934, 936, 937, 938, 941, 947, 948, 958 i 967 będą kursowały według niedzielnych rozkładów jazdy.

■ Zawieszone zostanie kursowanie linii: 124, 130, 131, 146, 149 i 602.

■ Linie autobusowe: A, D, 112, 113, 116, 119, 128 i 148 będą obsługiwane przez autobusy typu solo.

■ Wszystkie nocne linie autobusowe będą obsługiwane przez autobusy typu solo.

37 pracowni architektonicznych walczy o muzeum

W piątek 20 grudnia dowiemy się, która firma zaprojektuje rozbudowę wrocławskiego Muzeum Architektury. Termin na nadsyłanie prac w międzynarodowym konkursie minął 6 grudnia. Ostatecznie do rywalizacji stanęło 37 pracowni, które nadesłały swoje pomysły na czas. Zakwalifikowało się jednak w sumie aż 80.

Robert Migdał

Konkurs na modernizację tej miejskiej placówki został ogłoszony w sierpniu. Organizuje go Muzeum Architektury przy udziale wrocławskiego oddziału Stowarzyszenia Architektów Polskich.

Tylko te z dorobkiem

Muzeum mieści się w dawnym XV-wiecznym zespole klasztornym bernardynów, który figuruje w rejestrze zabytków. Wnioski o dopuszczenie do udziału w międzynarodowym konkursie składały pracownie, które mogły pochwalić się sporym dorobkiem, zaś organizator decydował, czy zaprosi daną pracownię do startu.

– Do udziału w konkursie zakwalifikowanych zostało 80 pracowni. Ostatecznie projekty koncepcyjne w wymaganym terminie do 6.12 złożyło 37, co jest bardzo dobrym wynikiem. Zostaną ocenione przy ścisłym przestrzeganiu zasady anonimowości. Aż do rozstrzygnięcia sąd konkursowy nie będzie wiedział, kim są autorzy którejkolwiek z analizowanych propozycji – mówi dr Michał Duda, dyrektor Muzeum Architektury, członek jury.

JERZY WYPYCH

Muzeum Architektury we Wrocławiu – jedyne tego typu w Polsce; podobnych w Europie jest tylko kilka

Bardziej edukacyjne

– Chcemy, by po przearanżowaniu muzeum jeszcze lepiej, niż do tej pory, edukowało o mieście, architekturze, urbanistyce, jej związkach z potrzebami społecznymi – zaznacza Bartłomiej Świerczewski, wicedyrektor Departamentu Zrównoważonego Rozwoju UMW, zasiadający w sądzie konkursowym.

Od konkursu do realizacji rozbudowy potrzebna będzie kooperacja z Dolnośląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Dlatego zaproszono go do współpracy z sądem konkursowym w roli konsultanta.

Jakie zmiany?

Przewidywane jest przeprojektowanie strefy wejściowej (tak, aby znajdowała się od strony zachodniego dziedzińca wychodzącego na ul. Bernardyńską), wzniesienie dodatkowego budynku od strony al. Słowackiego i włączenie do strefy zwiedzania poddasza dawnego kościoła. Jeszcze przed ogłoszeniem konkursu prowadzono także inwentaryzację i ocenę wartości przyrodniczej okolicznej zieleni. Do współpracy z sądem konkursowym zaproszono Małgorzatę Piszczek, przyrodniczkę i architektkę krajobrazu.

– Nad rozstrzygnięciem pracować będzie szerokie gremium wybitnych ekspertów. Ich doświadczenie pozwoli na ocenę aspektów nie tylko architektonicznych i przestrzennych, lecz również społecznych, dostępności oraz zrównoważonego rozwoju. Przyszli projektanci będą pracować na niezwykle trudnej i wartościowej tkance zabytkowej, w obrębie istotnego obiektu w skali miasta, stąd zadanie stojące przed sądem konkursowym jest wymagające – komentuje wrocławski architekt Michał Goncerzewicz, sędzia referent powołany ze Stowarzyszenia Architektów Polskich.

Nagrody i koszty

Łączna pula nagród pieniężnych w konkursie wynosi 150 tys. zł (w tym 50 tys. za I miejsce). Szacowany koszt przebudowy to ponad 110 mln zł. Placówka chce ubiegać się o finansowanie zewnętrzne, w tym o Fundusze Norweskie.

Nową kładką śmigniemy być może już w wakacje

Nad Widawą, tuż przed jej ujściem do Odry, w Lesie Rędzińskim, kosztem prawie 6,1 mln zł powstaje 40-metrowy most wraz z liczącymi 100 metrów najazdami. Mamy wreszcie wizualizacje.

Bartosz Chochołowski

Przeprawa połączy Wrocław z Paniowicami w gminie Oborniki Śląskie. Służyć będzie pieszym i rowerzystom. Dla tych drugich będzie kluczowym na tym terenie elementem Odrzańskiej Trasy Rowerowej – Via Regia.

Rowerami będziemy mogli w przyjemny sposób dojechać do popularnego latem kąpieliska Kopalnia. Uda się to prawdopodobnie już w najbliższe wakacje, choć harmonogram prac został zaburzony przez wrześniowe zagrożenie powodziowe.

Wały przy Widawie były tak nasiąknięte, że jakiekolwiek prace w tym rejonie nie były możliwe. Obowiązywał nawet zakaz chodzenia po wałach, więc o pracach budowlanych w ogóle nie mogło być mowy.

Budowa przeprawy nad Widawą dofinansowana jest z Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska (2021–2027).

Aby mogła powstać kładka nad Widawą...

Do powstania obiektu, który na wizualizacji wygląda jak solidny, wcale niemały most, potrzebne jest dowiezienie na miejsce ciężkiego sprzętu i dużej ilości materiałów budowlanych. A inwestycja jest prowadzona w lesie, w sporym oddaleniu od cywilizacji. Wykonawca, firma Strabag, musiała zapewnić sobie drogę transportu. W tym celu wzmocniła konstrukcję mostku nad ciekiem Trzciana w Lesie Lesickim. Wcześniejszy mostek pozwalał przejeżdżać tędy tylko samochodom straży pożarnej.

Jak dojechać do nowej kładki?

Do miejsca, gdzie powstaje mostek, można dotrzeć rowerem, a momentami jest to dość uciążliwa trasa. Powstanie zupełnie nowa, aż 5-kilometrowa droga, która zaczynać się będzie od ul. Żużlowców. Miasto zleciło już jej zaprojektowanie.

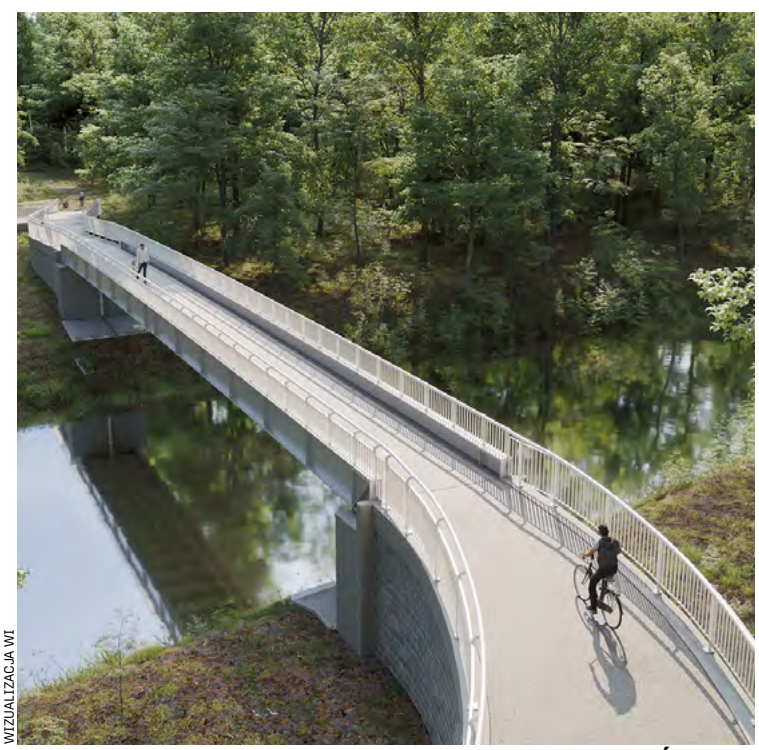

WIZUALIZACJA WI

Wizualizacja przeprawy łączącej Wrocław z gminą Oborniki Śląskie

Powitaj nowy rok na lodzie, stadionie lub w kinie

Wielkimi krokami zbiża się koniec roku 2024. Po świątecznych przygotowaniach, a potem ucztowaniu zaczniemy planować kolejne wydarzenie, czyli powitanie nowego roku w sylwestrową noc. Zobaczcie, gdzie można bawić się we Wrocławiu i przeczytajcie, jak zadbać o to, aby zabawa była bezpieczna, także dla zwierząt.

Agata Zięba

Jak co roku na imprezy sylwestrowe zapraszają wrocławskie kluby, hotele czy sale eventowe, ale swoją ofertę przygotowały także miejskie instytucje.

Są wśród nich na przykład kina: Dolnośląskie Centrum Filmowe i Nowe Horyzonty. DCF zaprasza na seans w dwóch salach z poczęstunkiem, toastem i niespodziankami. Do wyboru cztery filmy. Z kolei Nowe Horyzonty pokaże dwa przedpremierowe tytuły, a między seansami będzie można potańczyć przy muzyce DJ-a. W cenie jest poczęstunek i toast.

Na dwa koncerty sylwestrowe i bal zaprasza też Narodowe Forum Muzyki. Podczas koncertów usłyszymy najsłynniejsze tanga, a w tanecznej przestrzeni Czerwonej Sali zagra DJ. Opera tradycyjnie organizuje Galę Sylwestrowo-Noworoczną. Również teatry przygotowały wydarzenia na zakończenie roku. Teatr Polski zagra hitową farsę „Czego nie widać", a Capitol zaprasza na koncert „Rat Pack i goście", podczas którego usłyszymy największe hity Franka Sinatry, Deana Martina i Sammy'ego Davisa Jr.

ADOBESTOCK

Imprezy organizują też... obiekty sportowe. We wtorek 31 grudnia na dwa bale zaprasza Tarczyński Arena. W Klubie Biznesowym w eleganckiej aranżacji z wykwintnym menu będą bawić się dorośli. W tym czasie pociechy w wieku od 6 do 12 lat pod opieką wykwalifikowanej kadry będą brały udział w swojej zabawie – będą warsztaty kreatywne, zabawy muzyczne i występy karaoke.

Po raz pierwszy zabawę sylwestrową organizuje spółka Spartan i to od razu na lodzie! Sylwester na lodowisku odbędzie się przy ulicy Spiskiej w godz. 20-24 i przeznaczony jest zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Będzie jedzenie, napoje ciepłe i bezalkoholowe, a dla zmęczonych maluchów sala zabaw.

Sylwestra można spędzić także na Rynku. Nie będzie co prawda żadnego koncertu, ale strefa gastronomiczna będzie czynna do godz. 2 w nocy 1 stycznia 2025.

Wrocław nie strzela

Gdy wybija północ w sylwestrową noc, my głośno odliczamy i radośnie świętujemy, ale dla zwierząt zaczyna się koszmar. Ich wyostrzone zmysły wychwytują każdy huk i błysk. Dźwięki, które dla ludzi są częścią zabawy, dla zwierząt oznaczają zagrożenie życia. Przestraszone ptaki zrywają się do lotu, uderzając o budynki i szyby. Nawet domowe psy i koty nie są bezpieczne – tej jednej nocy ucieka ich najwięcej w ciągu roku. Wrocławska Ekostraż ma wtedy ręce pełne roboty. Także w naszym zoo jest to najgorsza noc w kalendarzu. Dlatego zoo zorganizowało kampanię edukacyjną, w której zwierzęta przemówią znanymi głosami, bo głos niesie więcej emocji niż tekst. Przemówi do nas zaniepokojona tygrysica Nuri – mama czworaczków, czy starsza słonica Toto.

Miejskie instytucje zajmujące się zwierzętami zachęcają, aby zamiast na pirotechnikę przeznaczyć pieniądze na wsparcie naszych czworonożnych przyjaciół i ochronę środowiska. Ale najbardziej do tego, aby po prostu nie strzelać!

Muzyczna przygoda w mundurze trwa już 50 lat

MAREK KSIĘŻAREK

Kulminacją rocznicowych wydarzeń orkiestry był koncert w NFM

Wrocławska Orkiestra Komendy Wojewódzkiej Policji obchodzi 50-lecie działalności. To wizytówka dolnośląskiej policji. Z tej okazji 16 grudnia zaprezentowała się publiczności w Narodowym Forum Muzyki podczas specjalnego koncertu „50 lat muzycznej przygody w policyjnym mundurze".

Tomasz Wysocki

Orkiestra powstała w 1974 r. z inicjatywy podinsp. Tadeusza Mroczka, który pełnił funkcję jej kapelmistrza do roku 2002. Od 1990 r. działa pod nazwą: Orkiestra Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu. Dzisiaj jest jedną z trzech w strukturach formacji: obok orkiestry Komendy Głównej Policji oraz orkiestry Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach.

W skład orkiestry wchodzi kilkudziesięciu muzyków – to policjanci oraz pracownicy cywilni policji. Na instrumentarium składa się 9 rodzajów instrumentów dętych i perkusyjnych. Kapelmistrzem orkiestry jest podinsp. Adam Witiw, który podczas poniedziałkowego koncertu otrzymał złotą odznakę za 45 lat służby, a funkcję tamburmajora pełni st. sierż. Paweł Nieroda.

W ciągu 50 lat działalności artyści w mundurach występowali podczas niezliczonej ilości wydarzeń, w Polsce i za granicą. Co roku Orkiestra KWP we Wrocławiu uświetnia około 100 uroczystości, spotkań i zabaw. Wielokrotnie grali podczas finałów Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, dla pacjentów wrocławskiego Przylądka Nadziei, gdzie leczone są dzieci. A także podczas pogrzebów poległych policjantów. Artyści prowadzą również zajęcia edukacyjne, lekcje muzyki, pokazy dotyczące budowy instrumentów i ich brzmienia.

Orkiestra Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu ma w dorobku aż cztery płyty z muzyką marszową i rozrywkową. Była też wielokrotnie nagradzana za swoją działalność. Wśród wyróżnień jest m.in. nagroda I stopnia Ministra Spraw Wewnętrznych, medal stulecia Salezjanów w Polsce, dyplom honorowy od Ministra Kultury i Sztuki.

Więcej na wro.news/50-lat--orkiestry

Wrocław stawia na aktywność dzieci i młodzieży

W ciągu ostatnich pięciu lat wydatki na kulturę fizyczną wyniosły ponad 891 mln zł – w 2024 r. była to kwota 169 mln zł, a w 2025 r. ma to być już ponad 192 mln zł. Na samo dofinansowanie sportowych klubów, stowarzyszeń oraz organizacji zajmujących się szkoleniem najmłodszych wrocławian zaplanowano 21 mln zł.

Redakcja

Miasto dużą wagę przywiązuje do rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży. W ostatnich pięciu latach na działalność blisko 150 klubów sportowych, stowarzyszeń i organizacji szkolących młodych wrocławian miasto przeznaczyło ok. 84,5 mln zł. – Zależy nam, by dzieci i młodzież jak najchętniej ćwiczyły i trenowały, bo jak wiadomo ma to ogromny wpływ na ich kondycję nie tylko fizyczną, ale i psychiczną. To znakomita inwestycja w ich rozwój. Tym bardziej że dotowane przez nas kluby prowadzą zajęcia z różnych dyscyplin sportowych – mówi Renata Granowska, wiceprezydent Wrocławia.

FREEPIK

Na 150 klubów sportowych, stowarzyszeń i organizacji szkolących młodzież wydano w ciągu 5 lat 84,5 mln zł

Kluby z sukcesami

Te dotacje przeznaczane są m.in. na szkolenia, treningi, organizacje zawodów sportowych oraz imprez promujących aktywność sportową. Także na realizację programów sportowych, takich jak: basketmania, volleymania czy footballmania. – Ze współpracy z miastem jesteśmy bardzo zadowoleni. Dzięki tym dotacjom nasz klub naprawdę może się rozwijać. Te pieniądze staramy się zagospodarować w sposób bardzo racjonalny i efektywny. Wszystkim nam zależy bowiem na jak najwyższym poziomie trenowania naszych podopiecznych, którzy odnoszą wiele sukcesów. Tym bardziej że siatkówka jest sportem masowym i wygrywać nie jest łatwo, a nam się udaje – Rafał Błaszczyk z klubu Volley Wrocław.

Tylko w 20 największych klubach sportowych, przez ostatnie pięć lat, w zajęciach i treningach sportowych uczestniczyło w sumie 110 tys. młodych wrocławian. – Współpracujemy z ok. 150 klubami, które trenują młodych wrocławian i promują wśród nich zdrowy tryb życia. W dużej części są to kluby o wieloletniej tradycji, których podopieczni mają na swoim koncie wiele znakomitych osiągnięć. Ale też dotujemy mniejsze organizacje, które promują sport i organizują imprezy, na których zachęcają młodych wrocławian do wszelkiej aktywności sportowej – podkreśla Piotr Mazur, dyrektor Biura Sportu i Rekreacji.

Inwestycje w obiekty

Aby młodzież mogła trenować, niezbędna jest infrastruktura sportowa. Młodzieżowe Centrum Sportu na inwestycje w obiekty sportowe w 2024 r. przeznaczyło 3 mln zł. W 2025 r. ma to być blisko 9 mln zł. W 2024 r. były to:

- boisko przy ul. Terenowej (ponad 500 tys. zł)
- skatepark przy ul. Wałbrzyskiej (780 tys. zł)
- odwodnienie toru żużlowego oraz renowacja systemu nagłośnienia na Stadionie Olimpijskim (ponad 1 mln zł)

W 2025 r. zaplanowano:

- przebudowę toru kolarskiego przy ul. Żmigrodzkiej (1 mln zł – projekt)
- modernizację stadionu sportowego przy ul. Oporowskiej (1,5 mln zł)
- modernizację boiska sportowego przy ul. Strachowskiego (dofinansowanie: 350 tys. zł)
- remont stadionu sportowego przy ul. Sztabowej (dofinansowanie 350 tys. zł)

Również przy placówkach oświatowych budowana i odnawiana jest infrastruktura sportowa, która służy młodym wrocławianom. Na tego typu inwestycje w ostatnich pięciu latach miasto przeznaczyło ponad 100 mln zł.

Jesteśmy prymusem na startupowej mapie Polski

Dolny Śląsk i Mazowsze to prymusi wśród regionów, gdzie powstaje i funkcjonuje najwięcej młodych spółek technologicznych. Natomiast Wrocław, zaraz po Warszawie, należy do „zdecydowanie wybijających się" metropolii na startupowej mapie kraju – to wnioski z raportu „Polskie Startupy 2024".

Katarzyna Wiązowska

Raport „Polskie Startupy 2024" przygotowany przez Fundację Startup Poland, podobnie jak w poprzednich edycjach, pokazuje, jak wygląda rzeczywistość młodych spółek technologicznych w Polsce. Wynika z niego, że rodzime startupy są raczej małe. Tylko 4 proc. badanych deklaruje, że liczba pracowników przekracza u nich 51 osób, 6 proc. wskazuje, że w ich zespole pracuje między 21 a 50 osób. Niemal co trzeci startup w Polsce (31 proc.) zatrudnia między 4 a 10 osób.

Badanie pokazało, że modele przychodowe młodych firm technologicznych opierają się głównie na sprzedaży oraz modelu licencyjnym. Aż 64 proc. badanych wskazało na sprzedaż np. produktów, reklam, treści czy usług, a 54 proc. na udzielanie klientom licencji np. na korzystanie z danej technologii.

Połowa startupów (56 proc.) stosuje sztuczną inteligencję do zwiększenia efektywności pracy, a dla 13 proc. firm AI jest kluczowym elementem modelu biznesowego. Jedynie 3 proc. firm zauważa, że wpływa ona negatywnie na ich działalność.

Zdaniem Magdaleny Okulowskiej, prezes Agencji Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej, to właśnie startupy są często największą dźwignią innowacji. – Jesteśmy dumni, że wrocławski ekosystem dynamicznie się rozwija i buduje swoją silną pozycję w Polsce i Europie. Doskonale rozumiemy, jak ważne, zwłaszcza w trudnych czasach, jest wspieranie młodych, innowacyjnych firm. Dlatego z pełnym zaangażowaniem będziemy kontynuować działania na rzecz tworzenia sprzyjających warunków dla ich rozwoju w naszym regionie – mówi prezes ARAW.

Jak twierdzi Paulina Muszyńska, kierowniczka Startup Wroclaw, obecność w czołówce kolejny rok z rzędu to niesamowite osiągnięcie i doskonałe podsumowanie pracy, jaką codziennie wykonuje jej zespół.

STARTUP WROCLAW

Paulina Muszyńska, kierowniczka Startup Wrocław

Pora poczuć magię świąt

W ostatnim tegorocznym numerze biuletynu chcemy wprowadzić was w bożonarodzeniową atmosferę. Poznajcie wrocławian, dla których święta stały się okazją do realizowania niezwykłych pasji: Annę Motykę, która tworzy bombki jak z Wersalu, Andrzeja Gaszewskiego – mikołaja z powołania, i uczniów z 32 dolnośląskich szkół i pracowni plastycznych, którzy co roku samodzielnie tworzą szopki.

Magdalena Talik, Beata Turska

Jej bombki wyglądają jak ciasteczka z bogato zdobionego stołu królowej Marii Antoniny. Są rokokowe girlandy, kolorowe elementy, motywy kwiatowe. Jedyny problem, że nie można ich zjeść, ale zachwycić się po prostu trzeba. Bo są jedyne w swoim rodzaju!

Mama po godzinach

Anna Motyka jest młodą mamą, robi bombki, bo ją to relaksuje i pomaga na chwilę oderwać się od codziennego domowego kieratu. – Po kilku godzinach, kiedy widzę już efekt mojej pracy, a okazuje się zadowalający, dla rodziny jestem szczęśliwszą osobą, emanującą pozytywną energią – przyznaje wrocławianka.

Artystyczny dryg odziedziczyła po rodzicach. Pochodzi z Ukrainy, ale jej pradziadkiem był Polak. Mama i tato projektują i szyją na Ukrainie ubrania dla kobiet. Małą Annę zachęcali, by malowała i układała kompozycje z suchych kwiatów. Do Polski Anna przyjechała 10 lat temu. Nie wybrała Niemiec, gdzie miała krewnych. Wolała jechać w nieznane, zacząć życie od nowa. – Chciałam poszerzać horyzonty i przekonać się, jak wygląda życie w bardziej rozwiniętym kraju. Polska jest położona obok Ukrainy, ale to zupełnie inna mentalność i wizja świata – mówi.

Na Ukrainie skończyła studia prawnicze, we Wrocławiu dodała jeszcze europeistykę i social media na uniwersytecie. Zaczęła pracę i poczuła, że znowu ma ochotę, aby tworzyć. W ciąży chętnie malowała. – Teraz niedokończone obrazy schowałam do szafy – śmieje się. W ruch poszły za to nożyczki, glina i masa modelująca, gorący klej, specjalne formy, mnóstwo materiału, wstążek, sztucznych kamieni.

Bombki w stylu prowansalskim

Gdy Anna Motyka wpadła w wir urządzania własnego domu, zachwycił ją styl prowansalski. – Zawsze podobał mi się styl rustykalny, gdzie jest dużo kwiatów, zieleni, drewna, nawet słomy. Potem zaczęłam oglądać w Internecie bibeloty w tym klimacie i się wciągnęłam – opowiada. Styl prowansalski to porcelana z delikatnymi kwiatowymi motywami, meble w piaskowych odcieniach, postarzone ramy do obrazów. Postanowiła więc zrobić bombki łącząc go ze stylem rokokowym (czyli inspirowanym późnym barokiem).

Anna Motyka tworzy własnoręcznie koronkowe bombki, jej prace możesz zobaczyć na stronie www.instagram.com/art.spelling/

MAREK KSIĘŻARK [3]

Z tutoriali polskich, ukraińskich i angielskich zaczerpnęła pierwsze rozwiązania (jak nakleić materiał na bombkę), resztę (na przykład łączenie prowansalskich klimatów z welurem, co daje efekt nie przesadzonej elegancji) wymyśliła i zaprojektowała już sama.

Andrzej Gaszewski wyśnił sobie rolę mikołaja

A co jest pod spodem?

Pracę zaczyna od kupionej plastikowej, dwuczęściowej bombki. Miejsce łączenia obydwu połówek szlifuje, następnie każdy z elementów obkleja welurem, potem łączy dwie połówki i zaczyna robić całą wymyślną dekorację. Przepięknych, wzorzystych ramek, w których umieszcza się kwiatowe motywy albo sztuczne kamienie, nie można kupić. Trzeba je samodzielnie zrobić z gliny, albo masy modelującej, która wysycha na powietrzu.

A jak uzyskać na bombkach efekt popękanej porcelany, tak charakterystyczny dla prowansalskiego stylu? Najpierw plastikową formę bombki maluje się kilka razy białą farbą, a potem trzeba nałożyć preparat do pękania. Efekt pojawia się po kilkunastu godzinach, ale na tym nie koniec. Między pęknięcia wkłada się wosk i przeciera rozpuszczalnikiem. Wszystko musi się wywietrzyć, a potem trzeba jeszcze bombkę pomalować albo glazurą, albo lakierem z połyskiem. Po wielu godzinach widać efekt.

Ile trwa robienie jednej bombki? – To zależy od tego, ile się tego uczyliśmy. Im więcej robię, tym szybciej mi idzie. Od pół dnia do dwóch dni, w przypadku bombki z efektem popękanej porcelany, bo składniki dłużej schną – opowiada Anna Motyka.

Urodzony święty mikołaj

Wkłada perukę, brodę na gumce, czerwony strój, a potem przez cały dzień odwiedza różne miejsca, rozdaje cukierki i cierpliwie pozuje do zdjęć. Nie zarabia na tym. W zasadzie dokłada, bo rok w rok kupuje około 5 kg cukierków. Dlaczego to robi? – Lubię dawać ludziom radość i będę mikołajem dopóty, dopóki pozwoli mi zdrowie – mówi Andrzej Gaszewski, aktor i kolekcjoner strojów.

Skąd pomysł na bycie mikołajem? Gdy pan Andrzej był osiemnastolatkiem, przyśniło mu się, że rozdaje dzieciom prezenty. Nie miał wtedy stroju, więc uszył go samodzielnie, choć nie było to proste: w sklepach nie było czerwonych materiałów. – „Pożyczyłem" sobie dwie czerwone flagi, a brodę zrobiłem z pakuł, które drapały tak niemiłosiernie, że krótko potem zmajstrowałem nową, z rudego futerka, które dostałem od znajomych – opowiada.

W tym samodzielnie zrobionym stroju przez lata rozdawał kupione za własne pieniądze cukierki. Robi to do dziś, choć już nie w tym samym kostiumie. Co roku w mikołajki można go spotkać m.in. na jarmarku bożonarodzeniowym. Pojawi się tam jeszcze przed samymi świętami. Bierze też udział w różnych akcjach charytatywnych.

„Z nieba mi pan spadł!"

Przez lata zdarzyło mu się mnóstwo przygód. Na przykład taka: – Któregoś roku wracam wieczorem do domu po całym dniu rozdawania cukierków. Jest ciemno, pada śnieg, a tu nagle ostro hamuje mijająca mnie taksówka. Zapalają się wsteczne, auto cofa i z impetem wyskakuje z niego taksówkarz, krzycząc „Z nieba mi pan spadł! Pojedzie pan ze mną do moich dzieci?". Waham się, bo noc, a ja nie znam człowieka, ale otwiera bagażnik, pokazuje zabawki, więc wsiadam i jedziemy. Zatrzymujemy się pod domem, każe mi zadzwonić do drzwi. Otwiera jego żona, mówi, że żadnego mikołaja nie zamawiała, ale ostatecznie mnie wpuszcza. Rozdaję dzieciom prezenty i słyszę, jak kobieta zmywa taksówkarzowi głowę, że jej nie uprzedził, a ona w szlafroku, nieuczesana.

„Ludzie dają mi energię"

Taka reakcja to wyjątek, większość ludzi reaguje na mikołaja z entuzjazmem. – Gdy jeżdżę po mieście, ludzie machają do mnie, witają się, proszą o zdjęcia, zagadują – mówi pan Andrzej. – Wszyscy są przyjaźni, nawet podchmieleni panowie, którzy z marszu przyznają, że nie byli zbyt grzeczni. To wszystko daje mi energię. Zdarza się, że ktoś mnie wynajmuje albo próbuje mi wcisnąć jakieś drobne pieniądze za zdjęcie, ale generalnie raczej do tego dokładam. Ja po prostu to kocham.

Andrzej Gaszewski jest nie tylko mikołajem. Bywa piratem, sędzią, a czasem nawet papieżem. To dlatego, że jest aktorem epizodystą. Można go zobaczyć m.in. w serialu „Pierwsza miłość", w „Policjantach i policjantkach", „Gliniarzach", „Wydziale kryminalnym". Grał też epizody w filmie „Botoks" i „25 lat niewinności". Korzysta także z każdej okazji, by przywdziać któryś ze strojów ze swojej kolekcji, np. wkłada je na bale seniorów.

Święta w muzeum oczami młodych

Wystawa w Muzeum Narodowym we Wrocławiu jest zwieńczeniem 32. Wojewódzkiego Konkursu Rzeźbiarskiego, który organizuje Galeria Twórczości Plastycznej Młodych w Młodzieżowym Domu Kultury „Śródmieście". Wzięło w niej udział 148 dzieciaków i młodzieży z 32 szkół i pracowni plastycznych z całego Dolnego Śląska.

Przestrzeń muzeum zaaranżowano w niesamowity sposób. Na specjalnym stelażu, który został zamontowany we wnętrzu gmachu głównego, do 19 stycznia obejrzymy 125 szopek betlejemskich, jakie wykonali uczniowie. Są tu też cztery zabytkowe szopki ze zbiorów Muzeum Narodowego. – W tym roku większość szopek zaaranżowana jest w tradycyjny sposób, jednak zaskakują bardzo pomysłowym wykorzystaniem różnych materiałów. Wyjątkowo licznie reprezentowana jest ceramika, w tym szopki płaskie i przestrzenne, a także ceramiczne elementy zestawione z innymi komponentami. Są szopki oszałamiające złożonością elementów, tuż obok realizacje zachwycające swoim minimalizmem, szopki duże i mniejsze – najmniejsza zgłoszona praca ma tylko 4 cm wysokości – mówi Joanna Kurbiel, z działu sztuki Muzeum Etnograficznego (oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu).

Szopka betlejemska z piernika

Z czego dzieci i młodzież zrobiły swoje szopki? Materiały mogą zaskoczyć, bo to nie tylko tradycyjne drewno, glina, plastelina albo masa solna chętnie używane w pracowniach plastycznych. Szopki i figurki ludzi oraz zwierząt, a także ich otoczenie były też tworzone z liści, mchu, kory, szyszek, ale i wydmuszek jajek, a nawet makaronu, pierników czy… kamienia i butelek.

Oprócz dziecięcych prac obejrzymy także cztery szopki ze zbiorów Muzeum Narodowego we Wrocławiu. – Dwie z nich to szopki barokowe, z okresu nazywanego złotym wiekiem szopkarstwa – tradycyjna, z licznymi drewnianymi figurkami oraz tzw. szopka szafkowa w formie płaskorzeźby schowanej za szklanymi drzwiczkami. Dwie kolejne są z początku XX wieku, okresu intensywnej walki o przywrócenie wysokiej jakości artystycznej szopek wobec tandety masowych wyrobów dziewiętnastowiecznych. Zatem XX wiek reprezentują drewniane figurki ze szkoły snycerskiej w Cieplicach, a także subtelna szopka ceramiczna ze Wschodnioniemieckich Warsztatów Chrześcijańskiej Sztuki i Rzemiosła Artystycznego w Nysie – wyjaśnia Barbara Andruszkiewicz z działu rzeźby Muzeum Narodowego.

Szopki wykonane przez młodych wrocławian obejrzymy w Muzeum Narodowym

Harmonogram wywozu gabarytów 20-31.12.2024

piątek 20-12-2024

Agrestowa 131, Asfaltowa 15,

Bacciarellego 54, 73, Braci Gierymskich 18, Braniborska 5, Brodzka 178, Budziszyńska 109, Bzowa 20,

Chorzowska 57, Czajcza 2, Czajkowskiego 63, Czarnieckiego 5, 9,

Dawida 26, Dębicka 27, Dębickiego 11, Długa 51, Dokerska 30, Dolnobrzeska 5, Drohobycka 3, 36,

Energetyczna 12, Estońska 40,

Franki 9,

Gajowicka 80, 135, Gliniana 99, Goplan 19, Gorlicka 70, Górnicza 52, Grabiszyńska 131, 313, Grudziądzka 59, 120, Gwarecka 1,

Hallera 9, 79, 104, 159, Herbsta 8, Himalajska 6, Hubska 41,

Inżynierska 62,

Jarocińska 11, Jastrzębia 9,

pl. **K**aliski 1, Kamieńskiego 68, Karpacka 8, Kącka 16, Kleczkowska 5, 17, Kłodzka 12, Kłośna 8-10, Koszarowa 64, Kozanowska 107, Królewiecka 31, Krucza 75, Kruszwicka 31, Krynicka 54, 70, 80, 92, Krzemieniecka 130, Kubali 10, Kukuczki 18, Kurpiów 3, Kutrzeby 68,

Lubińska 6,

Łososiowicka 2, Łubinowa 1d,

Manganowa 4, Marca Polo 47, Marszowicka 1, Mickiewicza 111, Młodnickiego 26, Mosiężna 20,

Na Ostatnim Groszu 2, Niklowa 2,

Obornicka 86, 91, Odrodzenia Polski 1, Olszewskiego 61, Opolska 10, Orzechowa 33, 60, 91, Osiniecka 52a, Ostrowska 16,

Pabianicka 13, Partyzantów 125, Pionierów 8, Pleszewska 32, Poleska 17, 45, Popowicka 104, Poświęcka 17e, 22a, Powstańców Śląskich 175a, Poznańska 1, Pretficza 40a, Prudnicka 2,

Radkowska 2, Redycka 2, 30, Rędzińska 20a, Rybnicka 50,

Sanocka 7, Siedlecka 10, Sikorskiego 3, Sokola 32, Spółdzielcza 1, Stalowa 86, Stalowowolska 33, Swobodna 14, Szkocka 51,

Śliczna 6, 24, 54, Śliwowa 26, Świeradowska 49,

Traugutta 141,

Wagnera 7a, Waniliowa 44, Wesoła 34a, Wielka 26,

Zachodnia 26, Zaporoska 30, Zatorska 142, Zaziębie 5, Złotostocka 35, Żelazna 55,

POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH

Nowy park kieszonkowy przy ulicy Stysia

Zarząd Zieleni Miejskiej podpisuje właśnie z firmą Attis umowę na urządzenie parku kieszonkowego przy ul. Stysia, nieopodal ul. Owsianej. Koszt to ok. 400 tys. zł.

Redakcja

ZZM WROCŁAW

Drewniany pomost ma służyć spacerującym przez park i odpoczywającym w cieniu drzew na ławkach

Park kieszonkowy przy ul. Stysia powstanie w ramach programu Zielona Rewolucja. Zarząd Zieleni Miejskiej rozstrzygnął przetarg na wykonanie prac budowlanych i ogrodniczych. Jeśli dobrze pójdzie, okoliczni mieszkańcy będą mogli się cieszyć swoją enklawą zieleni już na wiosnę 2025 roku.

Prace budowlane

Do zrealizowania są nawierzchnie mineralne w kolorze jasnoszarym, dojazd do garaży z kruszywa i chodniki uliczne z kostki betonowej. Do tego powstanie z drewna dębowego lub modrzewiowego, lub akacjowego, zależnie od oferty, pomost. Staną też dwie parkowe ławki z oparciem, dwa stalowe kosze na odpady i 5 pergoli, które będą podparciem dla roślin pnących. Wiata śmietnikowa w trakcie tej realizacji dostanie nową lokalizację.

Prace ogrodnicze

Firma Attis, wykonawca projektu, posadzi trzy nowe drzewa, ale jedno stare, ze względu na jego stan fitosanitarny, będzie trzeba wyciąć. Przybędzie za to prawie 500 krzewów i 300 traw ozdobnych oraz ponad 70 bylin. Powstaną też trawniki. Po zakończeniu tych prac wykonawca będzie zobowiązany, aby przez trzy lata zajmować się raz w miesiącu, od kwietnia do października, koszeniem trawników ▪ przycinaniem roślin ▪ zabezpieczaniem na zimę krzewów ▪ pieleniem.

Park kieszonkowy przy ul. Stysia zaprojektowała PROMART Pracownia Projektowa Wioletta Trytko. Prace powinny się rozpocząć w przyszłym miesiącu.

KARŁOWICE-RÓŻANKA

Artyści po Sąsiedzku. Odkryj lokalne talenty

Jak myślicie, ilu jest artystów na osiedlu? Może to właśnie Twój sąsiad z klatki obok tworzy arcydzieła? Artyści po Sąsiedzku to pierwsza zbiorowa wystawa artystów z osiedla Karłowice-Różanka. Można ją oglądać do 13.01 w CK Agora przy ul. Serbskiej 5a.

Redakcja

Artyści po Sąsiedzku to efekt kilku miesięcy poszukiwań twórczych dusz, które mieszkają na osiedlu. Nabór był otwarty dla wszystkich: amatorów i profesjonalistów, młodszych i starszych, malarzy, rzeźbiarzy, fotografów i każdego, kto czuje, że ma coś do pokazania. – Wystawa jest próbą odpowiedzi na pytanie: kto w naszej społeczności tworzy i co tworzy? – mówi Monika Gil, karłowicka artystka i pomysłodawczyni projektu.

W całej różnorodności

Na wystawie Artyści po Sąsiedzku zobaczymy prace aż 38 osób reprezentujących zupełnie różne style, techniki i spojrzenia na sztukę. Są w tym gronie zarówno profesjonaliści (np. Marian Misiak, Olaf Schindler, Urszula Madera, Lenka Kubica, Małgorzata „Mauko" Korczak), jak i osoby tworzące w zaciszu domowym, które wcześniej nie miały okazji pokazać swoich dzieł publicznie. Organizatorzy podkreślają, że celem wystawy jest stworzenie przestrzeni do integracji. To okazja, by poznać ludzi, którzy mijają nas na ulicy, i spojrzeć na osiedle z nowej perspektywy. Może sąsiad z III piętra, którego kojarzysz ze spacerów z psem, jest zapalonym fotografem? A starsza pani z klatki obok maluje misterne pejzaże?

Kuźnia Projektów

Wystawa powstała w ramach Kuźni Projektów, czyli konkursu CK Agora na najciekawsze inicjatywy kulturalne dla mieszkańców Karłowic-Różanki. Instytucja zachęca do zgłaszania swoich pomysłów na niekomercyjne działania, otwierając tym samym program na oddolne przedsięwzięcia. W styczniu 2025 ruszy nabór do X edycji Kuźni.

CK AGORA

Co masz w szufladzie?

Przyjdźcie i przekonajcie się, jak wiele talentów kryje się obok Was. Kto wie, może wizyta na wystawie sprawi, że i Ty wyciągniesz z szuflady zapomniany szkicownik albo aparat?

Wystawa Artyści po Sąsiedzku do 13.01 w Galerii CK Agora, ul. Serbska 5a, od poniedziaku do piątku w godz. 8–17. Wstęp wolny.

NADODRZE

Wybierz się po biokubeł na targ przy ul. Ptasiej

Szukasz świeżych produktów od sprzedawców? W sobotę 21.12 odwiedź targowisko przy ul. Ptasiej. Podczas zakupów będziesz miał okazję zdobyć pojemnik na bioodpady.

Jak tego dokonać? Wystarczy, że odpowiesz na proste ekopytanie. Zrób zakupy u najlepszych wrocławskich sprzedawców i wróć do domu z praktycznym kubłem na bioodpady. Jego wymiary to: 17 cm szerokości, 24,5 cm długości i 19 cm wysokości, pojemność – 6 l. Ma wbudowany filtr, dzięki czemu nie czuć z niego przykrych zapachów. Jest wykonany z materiałów naturalnych i z recyklingu. Czy warto się po niego wybrać? Spójrzcie na zadowoloną minę pani na zdjęciu obok, zrobionym podczas akcji rozdawania biopojemników na targowisku przy ul. Komandorskiej 7.12.

W sobotę 21.12 czekamy na Was na targu przy ul. Ptasiej w godz. 8–12. Jeśli nie zdążycie, ostatnia szansa będzie 11.01 w godz. 8–12 w Pasażu Zielińskiego.

BARTOSZ MOKRZYCKI

GĄDÓW-POPOWICE POŁUDNIOWE

Popatrz na kolory i uśmiechnij się na Gądowie

JOANNA KOWAL-MARCINIAK

Wspólnie z Wrocławskim Instytutem Kultury i Fundacją Umbrella, Klubik przy SM Gądów wykonał mandale. Mają poprawiać nastrój i przypominać o... sile uśmiechu.

Założycielka Klubiku, który powstał z myślą o stworzeniu miejsca spotkań, nauki dziergania na drutach, szydełkowania i integracji mieszkańców osiedla to Aleksandra Bernatowicz. Gdy dowiedziała się, że do miejskiego programu Mikrograntów (dofinansowywanie najciekawszych projektów społecznych) mogą przystąpić nieformalne grupy, zarzuciła pomysł w Klubiku. Dofinansowanie dostali, więc kupili materiały i stworzyli na szydełku aż 65 różnokolorowych mandali, zabezpieczonych utwardzaczem przed zimową aurą. – Instalacja przyciąga wzrok i budzi pozytywne emocje – cieszy się pani Aleksandra. Główną instalację znajdziecie przy alejkach i na tyłach Zespołu Szkół nr 20 przy ul. Kłodnickiej (od strony boiska indiańskiego).

OŁBIN

Ta również wypięknieje

Kolejna kamienica z potencjałem wróci za kilka miesięcy do świetności. Tym razem adres to Jedności Narodowej 153.

Zarząd Zasobu Komunalnego we Wrocławiu nadzoruje tu kompleksowy, wart ok. 3,5 mln zł, remont, który potrwa do połowy 2025 roku. Obejmie elewację frontową, podwórzową, piwnice, dach. Jak ma wyglądać od frontu? Popatrz na ilustrację obok.

Ul. Jedności przebiega przez Ołbin i Nadodrze. Kamienice na akurat tym odcinku tego ważnego traktu mają zazwyczaj proste bryły bez wykuszy, ale ich urok tkwi w bogatych sztukateriach (często idących w parze z wykończeniem muru glazurowaną cegłą) i w licznych balkonach z ażurowymi balustradami – właśnie tak jak tutaj.

Po remoncie, gdzieś w połowie 2025 roku, kamienica ma przypominać tę już wyremontowaną, która stoi przy Jedności Narodowej 174.

ZZK WROCŁAW

piątek 27-12-2024

Bolesławiecka 1, Boya-Żeleńskiego 74, Brodnicka 4, Brzozy 4, Budziszyńska 30,

Chałupnicza 54, Chełmska 12, Chorwacka 33, Cynamonowa 15, Czajkowskiego 5, 52,

Francuska 164,

Gagarina 52, Gajowicka 119, Góralska 38, Górnicza 11, 50, Grabiszyńska 88, 124, Graniczna 2be,

Hallera 53, Hiszpańska 43,

Inowrocławska 1, Inżynierska 20, 49, 53, 62,

Jaworska 5, Jelczańska 2, Jemiołowa 16,

Kominiarska 68, Koszarowa 44, Kowieńska 33, Kozia 1, Kraszewskiego 8, Krępicka 13, Krośnieńska 12, Krotoszyńska 44, Krucza 43, 53, 138, Kruszwicka 6, Krzywoustego 37, 107, Kunickiego 33,

Legnicka 30, Lubuska 54,

Mewia 57, Monopolowa 2a,

Na Polance 12, Niedźwiedzia 14,

Objazdowa 6, Obornicka 8, Orkana 1,

Pereca 16, 23, Pilczycka 164-168, Polanowicka 9, Popowicka 150, Pretficza 49, Przybyszewskiego 76, 112, Pustecka 62,

Reszelska 2, Robotnicza 32, zaułek Rogoziński 1, 11, Romanowskiego 18, Rybacka 28,

Sasankowa 29, Słubicka 5, Spiżowa 9c, 24, Stalowa 52, Strzegomska 230, Szymanowskiego 6,

Świerkowa 1a,

Wallenroda 29, Wieśniacza 24,

Zajączkowska 47, Zegadłowicza 43,

Żernicka 215,

wtorek 31-12-2024

Czajkowskiego 31, Czochralskiego 5,

Grudziądzka 95,

Kamieńskiego 229a, Kleczkowska 23-25, Kłokoczycka 202, Konopnickiej 26,

Macedońska 15, Majerankowa 35,

Obornicka 76,

Parnickiego 2, 7, Perkusyjna 11, Pola 17, Poświęcka 6,

Siemieńskiego 10, Słonimskiego 5, Stoczniowa 43, Strachocińska 88,

Toruńska 7, Tymiankowa 7,

Zatorska 61,

Żmigrodzka 79

Zaczarowany grudzień w 11 polskich miastach

Rozświetlone choinki, gwarne jarmarki, wizyty Mikołaja, iluminacje, świąteczne koncerty, warsztaty robienia ozdób choinkowych i wspólne śpiewanie kolęd – w największych polskich miastach już od początku grudnia panuje magiczna atmosfera. Co jeszcze przygotowano tam dla mieszkańców i gości?

BIAŁYSTOK – mikołaj z samej Finlandii i kalendarz adwentowy
W Białymstoku świątecznie zrobiło się już 8 grudnia, gdy do miasta przybył święty mikołaj z samego Rovaniemi. To oczywiście nie wszystko. Jedną z atrakcji odbywającego się tu jarmarku bożonarodzeniowego (będzie trwał do 22 grudnia) jest otwieranie kolejnych, pełnych niespodzianek okienek miejskiego kalendarza adwentowego.

BYDGOSZCZ – zimowe miasteczko i kryte lodowisko
Bydgoszcz też przygotowała wiele przedświątecznych przyjemności, w tym Bydgoski Jarmark Świąteczny, czyli tętniące życiem zimowe miasteczko na ul. Mostowej, Starym Rynku i placu Teatralnym, które będzie działać do 22 grudnia. Wielką bydgoską atrakcją jest także możliwość korzystania z nowoczesnego krytego lodowiska.

GDAŃSK – paw, lilie i statki
Gdańsk, podobnie jak wiele innych polskich miast, zmienił się w nastrojową krainę świateł już na początku grudnia. Świąteczne iluminacje będzie można podziwiać do 2 lutego. Dekoracje są nie tylko na ulicach, ale też w parkach, na skwerach oraz w wielu innych miejscach. Poza klasycznymi świątecznymi dekoracjami są także świecące bajkowe figury, takie jak pływające lilie, barwny paw i statki, które można podziwiać w parku Oliwskim.

KATOWICE – świecące fontanny i zimowy ogród
Wspaniałymi świecącymi dekoracjami mogą się cieszyć także mieszkańcy Katowic. Na placach Miarki i Andrzeja pojawiły się świetlne fontanny, przed kościołem Mariackim stanął Anioł, a na Placu pod Lipami w Giszowcu bałwanek. Na placu Kwiatowym można poczuć się jak w magicznym zimowym ogrodzie, dzięki świetlnym ozdobom w kształtach i kolorach roślin. Jeśli spadnie śnieg, będzie można także korzystać z toru saneczkowego, a w ramach jarmarku z bezpłatnego lodowiska.

UMP

Świąteczna bimba, czyli rozświetlony tysiącami lampek tramwaj linii 24, który będzie jeździł po Poznaniu do 6 stycznia 2025 r.

KRAKÓW – wawelskie arrasy i krakowskie szopki
Kraków do 2 lutego jest ozdobiony świąteczną iluminacją w stylu wawelskich arrasów. W Pałacu Krzysztofory oraz w różnych punktach miasta można też oglądać wspaniałe krakowskie szopki, a miasto organizuje specjalne spacery ich śladem. Przygotowano także moc innych atrakcji, w tym zaplanowane kolędowanie w świątecznym tramwaju MPK 6 grudnia.

LUBLIN – spektakle teatralne i bajkowe seanse filmowe
Nowością tegorocznego programu Festiwalu Bożego Narodzenia w pięknie oświetlonym Lublinie są spektakle teatralne i bajkowe seanse filmowe. Dorośli i młodzież od 12. roku życia mogą skorzystać z oferty specjalnie stworzonej w roku jubileuszowym 70-lecia Teatru Andersena — bezpłatnych spektakli „Wycinanki Andersena". W festiwalowym programie są także warsztaty i inne aktywności.

ŁÓDŹ – atrakcje Miejskiej Strefy Kultury
Łódź przygotowała w tym roku mnóstwo atrakcji z lądowaniem Mikołaja na lotnisku, tramwajami w przebraniach, pięknie oświetloną Piotrkowską włącznie. Wiele świątecznych wydarzeń – od artystycznych warsztatów i magicznych koncertów, przez wyjątkowy singiel świąteczny, aż po świąteczny odcinek telewizji śniadaniowej online – zorganizowała Miejska Strefa Kultury.

POZNAŃ – rzeźby z lodu i świąteczna bimba
Jedną z największych poznańskich atrakcji przedświątecznych był Poznań Ice Festiwal, czyli Poznański Festiwal Rzeźb Lodowych, który odbywał się od 6 do 8 grudnia i jak zwykle przyciągnął tłumy widzów. Lodowe rzeźby wykonało 12 zespołów z różnych stron świata. Zwyciężyła ekipa z Filipin, która stworzyła lodowego samuraja. Lubianą poznańską atrakcją jest także świąteczna bimba, czyli rozświetlony tysiącami lampek i pachnący piernikami tramwaj linii 24, który będzie jeździł do 6 stycznia 2025 roku.

RZESZÓW – miejska wigilia i Święto Piernika
W najbliższy czwartek (19 grudnia) o godz. 16 rozpocznie się w Rzeszowie Wigilia Miejska. Jak co roku poczęstunek zostanie przygotowany przez uczniów tutejszego Zespołu Szkół Gospodarczych w Rzeszowie. Z kolei na sobotę i niedzielę 21 i 22 grudnia zaplanowano Święto Piernika – konkurs na najlepszego piernika i warsztaty dla dzieci. Świąteczne Miasteczko na rzeszowskim Rynku będzie czynne do 6 stycznia 2025.

SZCZECIN – niezwykłe lodowisko
Szczecin ma oczywiście swój jarmark bożonarodzeniowy (będzie trwał do 22 grudnia), a na nim mnóstwo atrakcji, ale ma także bardzo wyjątkowe lodowisko, ze ścieżką biegnącą przy wodnej kaskadzie. Po mieście do 6 stycznia kursuje popołudniami świąteczny tramwaj. Można go spotkać na trasie linii nr 7.

WARSZAWA – aż 17 ślizgawek
Stylowe iluminacje na Trakcie Królewskim, świąteczny pociąg metra, który będzie kursował jeszcze na początku stycznia, specjalne tramwaje i autobusy, choinka na placu Zamkowym – w Warszawie czuć klimat świąt już od początku grudnia. W stolicy działają też bezpłatne, niezadaszone lodowiska (w parku Bródnowskim) oraz w miejskich ośrodkach sportowych (Stegny i Moczydło). Ślizgać się można także przed Pałacem Kultury i Nauki i na Rynku Starego Miasta. Łącznie w okresie świątecznym jest do dyspozycji mieszkańców i gości aż 17 lodowisk.

Ciekawych wydarzeń jest o wiele więcej. Szczegółowych informacji warto szukać w oficjalnych serwisach miejskich.

UNIA METROPOLII POLSKICH
IM. PAWŁA ADAMOWICZA

Każdy senior powinien dbać o sprawność

Jak zorganizować mieszkanie, by w nim nie upaść? W jaki sposób wstać po upadku na ulicy? Tego wszystkiego uczy seniorów z Wrocławia i okolic dr Rafał Kubacki, judoka, wykładowca wrocławskiej Akademii Wychowania Fizycznego. W księgarniach właśnie pojawiła się książka jego autorstwa poświęcona zasadom bezpieczeństwa dla starszych osób. O wszystkim tym z naszym mistrzem rozmawia Maciej Sas.

ADOBE STOCK (1), ARCHIWUM RAFAŁA KUBACKIEGO (1)

Na spacerze z kijkami nordic walking przy właściwej technice można poruszyć aż do 90 proc. mięśni całego ciała

Spotyka się Pan z seniorami, opowiadając im o upadkach. Nie chodzi o to, żeby bezpiecznie upadać, jak w przypadku dzieci trenujących judo, ale żeby stosować profilaktykę. Dlaczego taki upadek jest zmorą dla osób starszych?

To jeden z powodów bardzo wysokiego wskaźnika śmiertelności u tych ludzi. Najwięcej takich upadków ma miejsce w domu albo na ulicy. To jest związane ze zmianą, jaką oznacza gwałtowne starzenie się.

Mięśnie zanikają, robimy się mniej sprawni?

Gdy patrzymy na definicję starości, to widzimy, że to naturalna faza życia następująca po młodości, dojrzałości, wieńcząca dynamiczny proces starzenia się. Wiąże się właśnie z utratą mobilności, czyli kłopotami z poruszaniem się, spadkiem wydolności organizmu – nie mamy już takich dobrych parametrów jak wtedy, gdy byliśmy młodzi. I boleśnie odczuwamy te zmiany. Wiek 65 lat definiujemy w tym przypadku jako graniczny. Przy tej okazji warto powiedzieć o okresach starości. „Młodzi" starzy to 65-75 lat, „średni" – 75-85 lat, „starzy" starzy – 85-90 lat, a długowieczni – 90 lat i więcej.

Rafał Kubacki

W czasie spotkań z seniorami z Wrocławia (i nie tylko), których sporo ma Pan na koncie, podpowiada im Pan, co mogą robić, by żyć bezpieczniej. Co można zrobić, żeby tak się stało?

Jest kilka ważnych czynników. Pierwszy to systematyczna dbałość o ogólną sprawność fizyczną. Oczywiście wiadomo, że pewne procesy zachodzą, są problemy współistniejące i dlatego dobór odpowiednich ćwiczeń fizycznych ma tu odpowiednie znaczenie. Ale jeżeli chodzi o upadki, to ogromne znaczenie ma to, by utrzymać siłę mięśniową i stabilizację środka ciężkości w stosunku do naszej ekspozycji chodu.

Trzeba ciągle dbać o formę?

Tak, a więc np. spacery, nordic walking, czyli to, co widzimy czasami w mieście: spora grupa osób pod okiem instruktora wędruje z kijkami. Takie spacery to ważny element dbałości o wspomnianą przed chwilą stabilizację ciała. To odróżnia ludzi od czworonogów, że nas natura podniosła do dwupodporowości, czyli stoimy na dwóch stopach na małej powierzchni.

Kruchość naczyń krwionośnych, jeśli chodzi o obszar mózgu, powoduje, że mogą wystąpić obrzęki w wyniku krwotoków wewnątrzczaszkowych. Wskutek tego taka osoba może być na dłuższy czas wyłączona z funkcjonowania.

Ważną sprawą jest odpowiednie zorganizowanie mieszkania. Dlaczego to takie istotne?

To bardzo ważne, bo chodzi o tak zwaną ergonomię wieku starszego w ramach mieszkania. Czy to będzie mieszkanie w bloku, czy w domku jednorodzinnym – nie ma znaczenia, bo musimy się do tego przygotować w podobny sposób.

Okazuje się, że najwięcej upadków, niekontrolowanych zderzeń następuje w łazience, bo np. kafelki są śliskie, dywaniki niestabilne. To są rzeczy, które spotykamy w ciągu komunikacyjnym. I tak np. kiedy senior wstaje, by z łóżka pójść do toalety, to napotyka wiele przeszkód: podwinięte dywaniki, jakieś kable na podłodze, książki, meble (choćby małe stoliki) tarasujące przejście. To zaś jest przyczyną potknięcia, w efekcie urazu i mamy poważny problem...

Wszystko, co ważne dla poruszana się powinno być w zasięgu wzroku, choćby włącznik światła – po prostu: lampkę powinniśmy mieć pod ręką. Jeżeli śpimy na łóżku, to może ona być ustawiona i z jednej, i z drugiej strony, a droga, którą chcemy pokonać, powinna być dobrze oświetlona.

Kolejna sprawa – schody: powinny być zamontowane stopnie antypoślizgowe, odpowiedni system poręczy (jeżeli mówimy na przykład o domu jednorodzinnym). Jeśli chodzi o kuchnię, to szafki nie powinny być zawieszone zbyt wysoko, co zmuszałoby starszego człowieka do wchodzenia po drabince przy próbie sięgnięcia czegoś z góry.

Wszystkie te rzeczy powinny być na poziomie barków – w zasięgu ręki. Na spotkaniach senioralnych mówię więc dużo o ergonomii, o zasadach ubierania się, odżywiania i nawadniania.

Chętnych podobno nie brakuje. Wszystkie elementy wykładu budzą zainteresowanie?

Zdecydowanie. Podpowiadam im, w jaki sposób ułożyć sobie rzeczy w domu, jak radzić sobie z różnymi czynnościami, a więc, w jaki sposób wstajemy z łóżka, jak siadamy na krześle, jak się podnosimy z ziemi po upadku. Nie tylko mówię o tym, ale też pokazuję, jak to powinno wyglądać. Kładziemy osobę starszą na plecach i z tej pozycji pionizujemy ją, czyli do pozycji stania, wyprostowanej. A potem przechodzimy z powrotem do pozycji na plecy. W czasie takich zajęć seniorzy przerabiają cały ten cykl, ćwiczą na miejscu.

Widzą więc w praktyce, co trzeba zrobić, a czego nie.

Tak to wygląda. Poza tym wyjaśniam im kolejną istotną rzecz: wiele osób starszych mieszka samotnie, więc kontakt z nimi jest bardzo utrudniony w momencie, gdy coś się wydarzy w ich mieszkaniu. Wtedy nikt nie wie, co się u takiej osoby dzieje. Co z tym zrobić? Podpowiadam, żeby się zaopatrzyli w tzw. kopertę życia. Wszyscy, którzy pracują w pogotowiu ratunkowym, wiedzą, że jeżeli na lodówce czy na szafce nocnej jest taka naklejka, że tu jest koperta życia, to gdy taka grupa ratunkowa wchodzi do mieszkania, zwykle w lodówce znajduje taką kopertę w specjalnej, ofoliowanej torebce.

W niej jest dużo informacji na temat zdrowia tego starszego człowieka, co mu dolega, jakie leki bierze, jakich leków nie powinien przyjmować itd. Tam jest spisane wszystko przez lekarza pierwszego kontaktu. Lekarz czy ratownik medyczny, mając taką informację i pacjenta, który jest nieświadomy, może zastosować określoną procedurę ratunkową.

Kilka zasad, by poczuć się zdrowiej i bezpieczniej

■ jeśli używacie laski lub chodzicie z kijami nordic walking, należy je dostosować do wzrostu ■ zadbajcie o bezpieczny dom: usuńcie dywaniki, na których można się potknąć lub poślizgnąć ■ zadbajcie o dobre oświetlenie domu, w tym oświetlenie blisko łóżka (możliwość łatwego zapalenia światła, gdy wstajemy w nocy) ■ zwróćcie uwagę na obuwie, w którym chodzicie (mała powierzchnia podparcia powoduje łatwą utratę równowagi – np. damskie szpilki) ■ zastąpcie wannę kabiną prysznicową ■ zadbajcie o sprawność fizyczną w każdym wieku ■ nie dopuszczajcie do otyłości ■ podczas noszenia zakupów rozkładajcie ciężar równomiernie na oba ramiona – nie noście wszystkiego w jednej ręce ■ przygotujcie w domu kopertę życia i noście na co dzień opaskę ratującą życie

Wspomnienia służą poczuciu bezpieczeństwa

„Na drogę za śliską, na stopę za niską – piosenka jest dobra na wszystko". Tak twierdzili Starsi Panowie Dwaj, a terapeuci precyzują: na pamięć, samopoczucie, lepsze funkcjonowanie w życiu codziennym. Rytm i muzyka w piosence torują drogę dla słów, które się same przypominają. I wywołują wspomnienia z emocjami.

Anna Aleksandrowicz

Grupa Centrum Spotkań w Dziennym Domu Pomocy Społecznej przy ul. Ciepłej, prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrocławiu, działa od 10 lat. Spotykają się w niej w poniedziałki, środy i czwartki osoby z zaburzeniami funkcji poznawczych i różnymi chorobami neurodegeneracyjnymi. Czyli seniorzy, którzy mają problemy z pamięcią, kojarzeniem i rozumieniem, gdzie są i co się z nimi dzieje. Często mieszkają sami, więc spotkania w 15-osobowej grupie wsparcia bardzo sobie cenią. W niej każdy czuje się akceptowany taki, jaki jest: ma prawo czegoś nie wiedzieć lub zupełnie nie pamiętać i to jest w porządku.

OLEKSANDR POLIAKOVSKY (1), ARCHIWUM JÓZEFA RZEPECKIEGO (1)

Krystyna Jędrzejczak i Józef Rzepecki to uczestnicy zajęć dr Katarzyny Turek

Człowieka ciągnie do ludzi

– Człowiek wśród ludzi zupełnie inaczej się czuje niż sam w domu – zauważa Józef Rzepecki, rocznik 1924, od czterech lat wdowiec. W latach 70. przyjechał do Wrocławia z rodzinnych Kujaw, zaczął pracę w zakładzie Dolmel i tu został. Ze wszystkich kolęd najbardziej lubi „Bóg się rodzi", podobnie jak Krystyna Jędrzejczak (rocznik 1939) pochodząca z Dęblina. – Śpiewanie kolęd razem ma wielki sens terapeutyczny – zauważa dr Katarzyna Turek, koordynator Centrum Spotkań w DDP na Ciepłej, adiunkt na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Muzykoterapii na Akademii Muzycznej we Wrocławiu. – Wspólne śpiewanie integruje i uruchamia rezerwuary pamięci. Muzyka i rytm torują drogę wspomnieniom, a co za tym idzie, emocjom. Najczęściej przyjemnym, bo związanymi z młodością i czasami świetności.

Wspieranie śladów pamięci

Z grupą Centrum Spotkań dr Katarzyna Turek prowadzi terapię wspomnieniową, czyli reminiscencyjną w nurcie emocjonalnym. – Gdy zapowiadam, że zaśpiewamy np. „Jesienne róże" słyszę od moich podopiecznych, że nie pamiętają słów – opowiada terapeutka. – Rozdaję więc specjalne śpiewniki ze słowami piosenek, w których zawsze brakuje kilku słów. Okazuje się, że podczas śpiewania wszyscy je pamiętają, a niektórzy bez patrzenia w śpiewnik śpiewają po kolei każdą zwrotkę. To muzyka sprawia, że słowa tak się przypominają. Po nich przychodzą wspomnienia.

Świetnym ćwiczeniem na pamięć i dobre samopoczucie jest układanie piosenki o danej osobie, jej zainteresowaniach i przygodach z dzieciństwa do znanej melodii (songwriting). – Spróbujcie tego podczas świąt. Osoba, o której powstaje piosenka w życzliwej i zabawnej atmosferze, czuje się doceniowa, bo znajduje się w centrum zainteresowania.

Mały Józek (pierwszy z lewej) z braćmi

Łezka też

Wspomnienia sprawiają, że wraca się pamięcią do przyjemności, ale czasem też do trudnych momentów swego życia. – Łezka w oku albo nawet płacz? Nie szkodzi. Ważne, by stało się to w grupie, która wszystko rozumie, bo dzięki temu można czuć się spokojnie i bezpiecznie – podkreśla dr Katarzyna Turek.

Dzieci pomagają dzieciom w Aniołkowym Graniu

TOMASZ HOŁOD

Koncert na wielki finał Aniołkowego Grania, listopad 2023

Jedne dzieci spełniają marzenia innych dzieci. Jak? Zarabiając pieniądze na kiermaszach w swoich szkołach i przedszkolach. W tym roku w akcji biorą udział aż 154 placówki z całej Polski.

Redakcja

W 2004 roku we Wrocławiu zrodził się pomysł na włączenie idei rodzicielstwa zastępczego w działania wrocławskiej edukacji.

I tak, z inicjatywy dwóch wrocławskich dyrektorek przedszkoli: Katarzyny Głowik-Jamróz, dyrektor Przedszkola nr 56 Niezapominajka i Jolanty Hejdy-Pawlak, dyrektor Zespołu Przedszkoli nr 1 powstał projekt Aniołkowe Granie.

Do projektu w 2009 roku dołączył Sylwester Pajęcki, dyrektor Wrocławskiego Centrum Opieki i Wychowania.

Idea jest prosta: chętne do pomocy szkoły i przedszkola zgłaszają się jako partnerzy akcji. Potem nawiązują kontakt z Pogotowiem Rodzinnym, Pogotowiem Opiekuńczym, Rodzinami Zastępczymi, Rodzinnymi Domami Dziecka, Rodzinami Zawodowymi, Domami Dziecka.

Wrocławskie placówki zgłaszają się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrocławiu i stamtąd otrzymują listy z marzeniami dzieci, będącymi w pieczy zastępczej.

Następnie szkolne społeczności – dzieci, rodzice, nauczyciele zbierają pieniądze albo prezenty, by te marzenia spełnić.

Prezenty są przekazywane w okresie świątecznym. A na początku roku (w tym roku później, 17.02), odbywa się wielki finał – koncert, spektakl, spotkanie, które jest okazją do podziękowania tym, którzy pomagali.

W ubiegłym roku do projektu przystąpiło 150 placówek z całej Polski, w tym 47 przedszkoli i szkół z Wrocławia. W tym roku projekt realizują 154 placówki z Polski, a wśród nich aż 56 wrocławskich szkół i przedszkoli.

Więcej o Aniołkowym Graniu przeczytasz na aniolkowegranie.pl

Wrocławska Nagroda Artystyczna 2024

Reżyser Marcin Liber i Teatr Kambak w kategorii teatr, skrzypek Zbigniew Pilch w kategorii muzyka poważna, Lech Janerka i Maciek Kurowicki w kategorii muzyka rozrywkowa oraz Mika Drozdowska i Olaf Brzeski w kategorii sztuki wizualne laureatami Wrocławskiej Nagrody Artystycznej za sezon 2023/2024.

Magdalena Talik

TOMASZ HOŁOD

Uroczyste wręczenie nagrody w kategorii Teatr – Marcin Liber odbiera ją z rąk wiceprezydent Granowskiej

Nagrody wręczyli 10 grudnia w NFM wiceprezydent Renata Granowska i dyrektor Wydziału Kultury Jerzy Pietraszek.

Laur w kategorii Teatr otrzymał reżyser, scenarzysta i scenograf Marcin Liber za zaskakujące i autoironiczne potraktowanie tematu męskości w spektaklu „Dramat rodzaju męskiego" we Wrocławskim Teatrze Współczesnym. Nagrodę ex aequo dostał także integracyjny Teatr Kambak prowadzony przez Agatę Obłąkowską-Mazurkiewicz i Macieja Mazurkiewicza, a zespół doceniono za teatr prospołeczny.

W kategorii Muzyka poważna laur otrzymał Zbigniew Pilch, jeden z najwybitniejszych skrzypków barokowych, od 2019 kierownik Katedry Muzyki Dawnej w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego, solista, kameralista i dyrygent, koncertmistrz Wrocławskiej Orkiestry Barokowej. Nagrodę przyznano za płytę „Bach romantique".

W kategorii Muzyka rozrywkowa nagrodę otrzymali ex aequo Lech Janerka, uosobienie rockowego Wrocławia, artysta wybitny, którego dzieła nigdy nie są falsyfikatem i zasługują na odlew gipsowy za płytę „Gipsowy odlew falsyfikatu", oraz Maciek Kurowicki, założyciel i lider zespołu HURT, za album „Festiwal bodźców", który odświeżył brzmienie zespołu Hurt, łącząc je z ponadczasowymi tekstami.

Także w kategorii Sztuki wizualne jury zdecydowało o przyznaniu dwóch nagród ex aequo. Otrzymała je Mika Drozdowska, kuratorka wrocławskiej Galerii Sic! BWA Wrocław za umiejętne potwierdzanie roli kuratora, promocję szkła artystycznego oraz za kuratorską opiekę międzynarodowej wystawy w ramach konferencji Glass Art Society. Równorzędną nagrodę otrzymał Olaf Brzeski, rzeźbiarz i rysownik, autor instalacji i filmów eksperymentalnych za pracę „Tylko dla twoich oczu" w Pawilonie Czterech Kopuł oraz wystawę „Historia nie/oczywista. 200 lat Muzeum Książąt Lubomirskich w Ossolineum".

Program muzyczny na ten wieczór przygotował zespół Skalpel, laureat Wrocławskiej Nagrody Artystycznej 2021.

Przyjdź na kolędowanie na Rynku 23.12

W wigilię Wigilii na wrocławskim Rynku będzie się działo i to za sprawą wrocławian! Warto o godz. 18 być przed rozświetloną choinką i zaśpiewać z innymi polskie kolędy. Pomogą wrocławscy artyści, ale gwiazdami będą sami wrocławianie!

ADOBE STOCK

Magdalena Talik

Kolędowanie jest piękną polską tradycją. I to nie tylko przy świątecznym stole. Doskonałą okazją do wspólnego śpiewania kolęd będzie wyjątkowy koncert na wrocławskim Rynku, który poprowadzą Tomasz Krajewski i Marzena Kopczyńska.

W przeddzień Wigilii, 23 grudnia o godz. 18 w śpiewaniu kolęd pomogą wrocławianom znani artyści, m.in. Natalia Lubrano, Justyna Szafran, Magdalena Zawartko, Katarzyna Mirowska. Pojawią się też śpiewające dzieci. – Zależało nam przede wszystkim na tym, aby ludzie mogli po prostu przyjść na rynek i wspólnie pośpiewać. Pragniemy wrócić do tradycji corocznego kolędowania, zwłaszcza że nasze kolędy są przepiękne – podkreśla Tomasz Krajewski, który zaprosił do wspólnego kolędowania z mieszkańcami znane wokalistki.

Nie trzeba się obawiać, że zapomnimy słów. – Przygotowaliśmy śpiewniki, aby każdy mógł włączyć się w tę piękną tradycję – mówi wiceprezydent Wrocławia Renata Granowska. I dodaje: To nie tylko okazja do śpiewania, ale także do bycia razem i dzielenia się radością. Spotkajmy się w Rynku i razem poczujmy magię Świąt!

Ozdoby z wiórów last minute

To już naprawdę ostatni moment, by poczynić przygotowania okołoświąteczne. Dlatego Muzeum Etnograficzne, ul. gen. R. Traugutta 111/113, zaprasza 22 grudnia o godz. 12 na warsztaty last minute, podczas których będzie można wykonać ozdoby z wiórów osikowych. Tradycyjnie, naturalnie, ekologicznie i – co najważniejsze – własnoręcznie! Bilety kosztują 10 zł. Zapisy: edukacja@muzeumetnograficzne.pl, 71 344 33 13.

Sukces gwiazdy Capitolu

Emose Uhunmwangho otrzymała na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym Boska Komedia w Krakowie prestiżową nagrodę aktorską za rolę w spektaklu „Złote płyty" Teatru Muzycznego Capitol. „Za nieprawdopodobne możliwości wokalne i wyczucie komediowego żywiołu, które wznosi przedstawienie na jeszcze wyższy poziom" – czytamy w uzasadnieniu jury. Aktorka zagrała w spektaklu członkinię zespołu, który w latach 70. dostał nietypowe zlecenie od NASA – miał wybrać materiały na płyty, które polecą na sondach Voyager w kosmos – materiały, które odczytają obce cywilizacje, rodzaj listu w butelce od ziemian.

Kręcony we Wrocławiu film z szansą na Złoty Glob

Czarno-biała „Dziewczyna z igłą" w reżyserii Magnusa von Horna to historia z akcją rozgrywającą się po I wojnie światowej. Film opowiada o młodej pracownicy kopenhaskiej fabryki, której przypadkowa ciąża przekreśla szanse na życiowy awans i popycha w ręce przewrotnej kobiety handlującej dziećmi. 9 grudnia ogłoszono, że film jest nominowany do Złotych Globów w kategorii najlepszy film nieanglojęzyczny. Film był kręcony m.in. w dawnej bibliotece uniwersyteckiej przy Szajnochy.

Stare ubrania nie do zmieszanych, ale do PSZOK-a

Dotychczas selektywna zbiórka tekstyliów była zaleceniem, ale od 1.01.2025 roku stanie się obowiązkiem w całym kraju. Zmiana ta jest częścią strategii Unii Europejskiej. Dla wrocławian nowe przepisy nie będą rewolucją, bo miasto od lat umożliwia odpowiedzialne pozbywanie się odpadów tekstylnych.

Anna Aleksandrowicz

Ubrania, buty, poszewki, zasłony, obrusy – wszystkie tekstylia, których można byłoby używać, ale nam się znudziły i chcielibyśmy się ich pozbyć z domu nie są odpadem.

Gdzie oddać?

Używane odzież i tekstylia w dobrym stanie warto przekazać organizacjom charytatywnym. We Wrocławiu zbierają je np.

- Caritas Archidiecezji Wrocławskiej, ul. Katedralna 7,
- Fundacja Wrocławskie Hospicjum dla Dzieci, ul. Jedności Narodowej 47/47a/49a,
- Stowarzyszenie Pomocy Ludzie Ludziom Dom Socjalny dla Mężczyzn, ul. Obornicka 58a,
- Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta: Schronisko dla Mężczyzn, ul. Bogedaina 5, Schronisko dla Kobiet, ul. Sołtysowicka 21F, Noclegownia dla Mężczyzn, ul. Małachowskiego 15, Schronisko dla Mężczyzn w Szczodrem, ul. Trzebnicka 28 (gmina Długołęka).

W różnych częściach miasta rozmieszczone są też pojemniki organizacji pomocowych, do których można oddać ubrania. Odzież powinna być czysta, bez plam, dziur i przetarć.

SHUTTERSTOCK

Od 2025 r. zużyte ubrania i buty powinny trafiać do PSZOK-ów, a nie do kontenerów na odpady zmieszane

Jeśli ubrania czy buty nie nadają się do noszenia, należy je zawieźć do jednego z dwóch Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (w skrócie PSZOK) we Wrocławiu:

- ul. Michalczyka 9 (pon.-pt. w godz. 8-17, sob. w godz. 8-16)
- ul. Janowska 51 (od pon. do sob. w godz. 7-15).

300 tys. ton rocznie

Wrocławianie produkują rocznie 300 tys. ton odpadów komunalnych z czego:

- zmieszanych – 174 tys. ton,
- bioodpadów – 27 tys. ton,
- plastiku – 23 tys. ton,
- papieru – 22 tys. ton,
- szkła – 16 tys. ton,
- tekstyliów – 6 tys. ton.

– Te 6 tys. ton tekstyliów to jedynie 2 proc. wszystkich odpadów – tłumaczy Piotr Krejner, rzecznik spółki Ekosystem, która odpowiada w mieście za utrzymanie czystości i porządku. – Nie występuje ekonomiczne uzasadnienie dla wprowadzania dodatkowych pojemników w całym mieście na tak niewielką frakcję. We Wrocławiu odpady są odbierane selektywnie i po każdą frakcję przyjeżdża osobny pojazd. Samochody odbierające tekstylia jeździłyby puste, a wrocławianie mieliby podwyższone stawki za wywóz odpadów, co jest nieuzasadnione – dodaje.

Wyzwanie dla środowiska

Odzież i tekstylia, zwłaszcza te wykonane z materiałów syntetycznych, takich jak poliester, stanowią poważne zagrożenie dla środowiska. Proces ich rozkładu trwa setki lat, uwalniając mikroplastik, który zanieczyszcza wodę i glebę. Ponadto, ich produkcja jest energochłonna i generuje znaczące emisje gazów cieplarnianych. Obowiązkowa segregacja ma na celu umożliwienie ich recyklingu lub ponownego wykorzystania, co ograniczy ilość odpadów trafiających na wysypiska i zmniejszy obciążenie środowiska. Zgodnie z nowymi regulacjami, obowiązkowej segregacji będą podlegały: ubrania, obuwie, elementy wyposażenia domowego, takie jak: firany, zasłony, pościel, obrusy, koce i narzuty.

Na początek góry, potem Hiszpania

Jako piłkarz przeżywał w Śląsku dobre chwile (lata 2012-2014): zdobył brązowy medal MP i Superpuchar Polski. Dyrektorem sportowym jest od miesiąca. Ma misję wyciągnięcia Śląska z dna tabeli ekstraklasy. O środkach, jakimi można to zrobić, opowiada Michałowi Sałkowskiemu.

WKS ŚLĄSK

Rafał Grodzicki grał w Śląsku w 2012-14. Zdobył brązowy medal mistrzostw Polski i Superpuchar Polski

Piłkarze rozjechali się na urlopy. Styczeń rozpocznie kluczowy etap dla przyszłości klubu: misję – utrzymanie. Arcytrudną. Śląsk ma 10 punktów po 18 meczach i 8 punktów straty do bezpiecznej strefy. Kiedy rozpoczniecie przygotowania do drugiej części sezonu?

Wracamy do zajęć 7 stycznia, zaczynamy od badań, potem będziemy trenować w Polsce, możliwe, że wyjedziemy w góry na kilka dni. Żeby trenować, ale też przestawić pewne rzeczy w głowie, nastawić się na rundę walki. Pojawią się momenty, kiedy będziemy musieli „dać z wątroby" i musimy być na to gotowi. To będzie też okazja dla nowego trenera, żeby lepiej poznać drużynę. A zespołowi pozwoli się zjednoczyć.

Co potem?

Najważniejsza część przygotowań to będzie obóz w Hiszpanii. Tam skupimy się już na boisku, na szlifowaniu taktyki, kierunkowym przygotowaniu do drugiej części sezonu. Zagramy trzy sparingi, między innymi z Olimpiją Ljubljana i Ujpestem z Węgier, którego trenerem jest Bartosz Grzelak. Po powrocie do Wrocławia prawdopodobnie czeka nas jeszcze jeden sparing. I 3 lutego – ligowy mecz z Piastem.

Nowy trener Śląska ma pochodzić z zagranicy (wywiad przeprowadzono 16.12). A to dlatego, by mógł skupić się od razu na zadaniach i pracy, a nie na trudnych okolicznościach, jakie narosły dookoła klubu. To prawda?

Będzie to trener rządzący twardą ręką, szybko wprowadzający własne zasady. Szkoleniowiec z dużą energią, by osiągnąć cel. Odpowiednio też profilujemy szkoleniowca – przeprowadziliśmy wywiady środowiskowe z poprzednimi pracodawcami i współpracownikami. Chcemy zatrudnić trenera, który osiągał określoną średnią punktów w dotychczasowej karierze.

Z perspektywy piłkarza, który przerobił różne scenariusze w szatni – czego potrzeba Śląskowi, żeby uratować go przed spadkiem?

Mocny impuls jest konieczny. Pierwszy to nowy trener z dużym ładunkiem energii. Wierzę też, że zawodnicy przez święta wyczyszczą głowy i wrócą z wiarą i przekonaniem, że utrzymanie jest wykonalne i konieczne. Że można dobrze grać i punktować. Drugi impuls to nowi piłkarze – od razu wzmacniający drużynę i gotowi do gry w pierwszej jedenastce. Dobry zawodnik pchnie do lepszej gry całą resztę. Nie ukrywam też, że zależy nam na zawodnikach charakternych i z charyzmą, którzy w szatni będą ważnymi ogniwami.

> Trzeba dobrze zacząć rok w lidze. Wygrać parę meczów. I od razu zmieni się punkt widzenia

Utrzymanie rzeczywiście jest zadaniem wykonalnym?

Zostało 16 kolejek ligowych, do utrzymania musimy zdobyć około 28 punktów, czyli tyle, ile w 18 spotkaniach tego sezonu zdobył siódmy w tabeli – Motor. I myślę, że jesteśmy w stanie to zrobić. Patrzę na naszą kadrę, zawodników z naprawdę dużym potencjałem. Widać, że na dziś po niewykorzystanych sytuacjach i porażkach z Lechią, Puszczą czy Piastem mental wygasł, ale trzeba go podnieść, odpowiednio zmobilizować do walki. Do tego wzmocnić na teraz zespół zawodnikami o odpowiednim profilu. Ta bariera około 28 punktów to nie jest jakiś ekstremalnie wyśrubowany rezultat, ponad przeciętną. Jest on w naszym zasięgu. Trzeba dobrze zacząć rok w lidze. Wygrać parę meczów. I od razu zmieni się punkt widzenia. Zaczniemy patrzeć do przodu, na to, że możemy utrzymać ligę, nie będziemy rozpamiętywać porażek, będziemy walczyć.

Nowi zawodnicy na jakie pozycje? Boczny obrońca, pomocnik, napastnik?

Tak, to kluczowe pozycje na dziś. Boczny obrońca, bo w składzie nam ich brakuje i muszą tam grać ci środkowi. Nie strzelam w zawodników, gdyż niekiedy występowali tam z musu, a nie powinni tam grać, bo to nie są ich pozycje na boisku. Gramy czwórką w obronie. Musimy mieć do tego wykonawców, którzy dobrze bronią, dobrze zamykają przestrzenie, nie boją się wchodzić w pojedynki. Konieczne jest sprowadzenie „dziewiątki", napastnika, na którego drużyna może liczyć, który daje perspektywę tego, że regularnie zdobywa bramki. I potrzebujemy też pomocnika potrafiącego grać na dużej intensywności, zagrać dobre podania w trzecią strefę boiska.

Jak ma grać Śląsk Wrocław – jakim ustawieniem, jaką taktyką, jak rozdzielać zadania. Mam wrażenie, że najgorsze z perspektywy piłkarza jest, gdy ciągle są jakieś poszukiwania, zmiany. Gdy nie ma konkretnych wytycznych.

Dlatego dzielimy Śląsk na dwa cele – krótkoterminowy, na teraz, czyli utrzymanie. I długoterminowy, czyli modelu gry. Nie planuję rewolucji, bo ktoś już wydał pieniądze na zbudowanie drużyny grającej 1-4-2-3-1 albo 1-4-3-3. Po drugie nasza akademia funkcjonuje w systemie 1-4-3-3 i zdobywała mistrzostwo Polski w dwóch grupach młodzieżowych. Tu musi być ciągłość. I szacunek dla dobrze wykonanej pracy w akademii.

Co oznaczają różne scenariusze w kontekście transferów?

To najbliższe okienko będzie na tu i teraz. Będzie inne niż strategicznie kolejne. Musi takie być, bo determinuje je walka o utrzymanie. Docelowo nakładamy filtr, że wypożyczamy bądź sprowadzamy zawodników w konkretnym zakresie wiekowym, konkretnych cechach, albo nie wypożyczamy krótkoterminowo. Docelowo – mamy stałe filtry i kryteria. Ale na dziś musimy zrobić wszystko dla celu. Potrzebujemy jakości i musimy ją zdobyć w tym okienku. Dlatego potraktujemy je inaczej.

Tydzień w skrócie

Koszykarki Ślęzy Wrocław odniosły piąte zwycięstwo w Orlen Basket Lidze Kobiet. Podopieczne Arkadiusza Rusina pokonały na wyjeździe Energę Toruń 76:63. Najwięcej punktów dla Ślęzy rzuciła Schaquilla Nunn – 21. Dla Energi najlepiej punktowała La Mama Kapinga Maweja – 19 oczek.

Poznaliśmy skład żużlowych reprezentacji Polski na rok 2025. Spośród zawodników **Betardu Sparty Wrocław** powołania dostali Maciej Janowski w gronie seniorów, Bartłomiej Kowalski w kadrze U24 i Jakub Krawczyk wśród juniorów.

WYDARZENIA SPORTOWE

Koszykówka kobiet

Orlen Basket Liga Kobiet, 21.12, godz. 16, KGHM Ślęza Arena, **1KS Ślęza Wrocław – KGHM BC Polkowice** *(Emocje TV)*

Koszykówka mężczyzn

Orlen Basket Liga, 22.12, godz. 17.30, 3mk Arena Ostrów, **Tasomix Rosiek Stal Ostrów Wielkopolski – Śląsk Wrocław** *(Polsat Sport 2)*

Liga Mistrzów, 18.12, godz. 20.30, Hala Orbita, **Śląsk Wrocław – BC Rytas** *(Polsat Sport)*

Piłka ręczna

Orlen Superliga, 18.12, godz. 18, Hala Widowisko-wo-Sportowa im. Ryszarda Matuszaka, **KGHM Chrobry Głogów – Śląsk Wrocław** *(Emocje TV)*

Siatkówka kobiet

Tauron Liga, 20.12, godz. 19, MOSiR Mielec, **ITA TOOLS Stal Mielec – #VolleyWrocław** *(Polsat BOX GO)*

Tauron Puchar Polski Kobiet (1/8 finału), 18.12, godz. 18, MOSiR Mielec, **ITA TOOLS Stal Mielec – #VolleyWrocław**

MATERIAŁY ORGANIZATORA

Koncert świąteczny Christmas Jazz 19 grudnia w Hali Stulecia

Świąteczny jazz – bez niego trudno jest wyobrazić sobie święta Bożego Narodzenia, do tego w wykonaniu dwukrotnego zdobywcy GRAMMY Kurta Ellinga. Brzmi dobrze? Artysta wystąpi w towarzystwie jazzbandu prowadzonego przez solistę orkiestry Duke'a Ellingtona, dwukrotnego zdobywcy nagrody GRAMMY – Marka Grossa (saksofon). Na scenie artystom towarzyszyć będą orkiestra i chór dziecięcy. Nie zabraknie klasycznych utworów, utrzymanych w świątecznym klimacie, muzyki z baletu „Dziadek do orzechów" Piotra Czajkowskiego. Poza tym będziecie mieli okazję usłyszeć znane i lubiane przeboje muzyki świątecznej, takie jak: „Joy to the World", „Let is snow", „Carol of the Bells", „The Christmas Song". Bilety od 53,50 zł już w internecie na **wro.news/e-bilet**

MATERIAŁY ORGANIZATORA

Pogranica. Spektakl o tym, co się stało i dalej dzieje...

W lesie nie powinno się leczyć złamań, odmrożeń i odbierać porodów. W lesie nie powinno się umierać. Centrum Sztuk Performatywnych Instytutu Grotowskiego zaprasza na spektakl Ady Tabisz i Jakuba Tabisza w ramach Teatru na Faktach. Spektakl powstał na podstawie rozmów i zdarzeń na polsko-białoruskiej granicy, gdzieś w lesie. Przedstawienie w j. polskim, z napisami w j. angielskim, z audiodeskrypcją. „Pogranica. Spektakl o tym, co się stało i dalej dzieje na granicy polsko-białoruskiej" do obejrzenia 22.12, godz. 17, Instytut Grotowskiego, Centrum Sztuk Performatywnych (Piekarnia Żywa Kultura), ul. Księcia Witolda 62–70. Uwaga! Przedstawienie przeznaczone dla widzów, którzy ukończyli 15. rok życia. Bilety w cenie 15 zł na stronie **www.bilety.grotowski-institute.pl**.

KRZYŻÓWKA NUMERU 210

1. Z piernika w Kolejkowie.
2. Styl, w którym został wybudowany gmach Uniwersytetu Wrocławskiego.
3. Rozświetlony Ogród Botaniczny.
4. Zakonnicy, którzy tworzą największą stajenkę we Wrocławiu.
5. Świąteczne świetlne w mieście.
6. Muzeum, w którym pokazywane są szopki.
7. Potrzebne do jazdy na łyżwach.
8. Zwierzę z wrocławskiego zoo, które podobno pracuje 24 grudnia.
9. Bajkowy na jarmarku
10. Skrzydlaty koń Theodora von Gosena.
11. Kolejowy: Główny lub Świebodzki.
12. Wieszcz, który miał imieniny i urodziny w wigilię.
13. Słynny gdański astronom, którego dzieła znajdują się w Ossolineum.

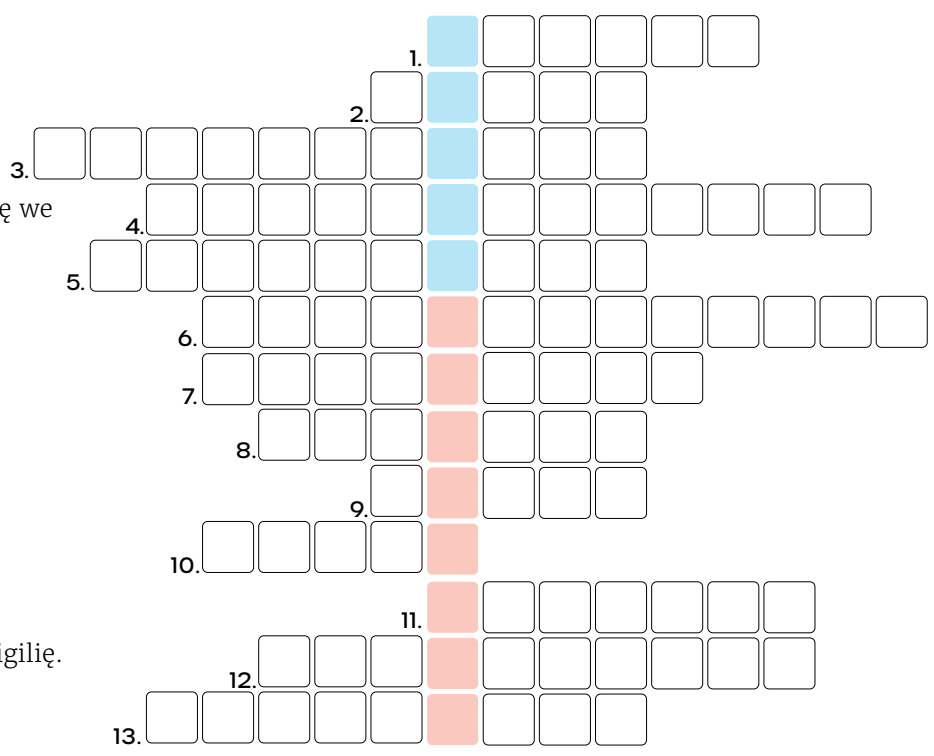

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer **664 072 606**. Koszt jednego SMS-a wg taryfy operatora. W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź. W tym numerze będzie to **210.HASŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić rozwiązaniem krzyżówki). Na odpowiedzi czekamy do **31.12** do **godz. 20.** Trzech zwycięzców wyłonimy zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do **8.01.** Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z nr. tel. **71 776 71 00**. **UWAGA!** Według regulaminu nagrodę można wygrać raz na 12 miesięcy. W tym wydaniu do zdobycia: bluza z herbem Wrocławia, workoplecak i kubek z krasnalem maskotką. Zwycięzcami w nr. 208 (hasło: Pod choinkę) zostali: pan Łukasz (bluza), pani Krystyna (workoplecak) i pan Patryk (kubek). Gratulujemy!

Regulamin i RODO www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs

Następny numer biuletynu wroclaw.pl już od 8.01.2025

Pełne archiwum w internecie na www.wroclaw.pl/biuletyn

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**
Straż Miejska: **986**
Centrum Powiadamiania Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601 100 100**
Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)
Pogotowie energetyczne: **991**
Pogotowie gazowe: **992**
Pogotowie ciepłownicze: **993**
Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Ważne telefony

Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 77 77** (pn.-pt. 8-18)
Zgłoś awarię do ZDiUM: **71 376 00 22 , 19501** (całodobowo)
Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8-15, śr. 8-17)
Biuro Obsługi Pasażera MPK: **71 30 85 030** (pn.-pt. 7-21)
Miejskie Biuro Rzeczy Znalezionych: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8-14, śr. 8.30-16)
Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)
Taxi Senior: **794 123 124**
Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7-14)
Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo)
Zgłoś bezpańskiego psa lub kota: **986** (24h)
Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)
Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**
Punkt Informacyjno-Kontaktowy Anonimowych Alkoholików: **71 321 21 24, 801 033 242**
Telefon informacyjny grup rodzinnych Al-Anon: **572 945 199**

WROMIGRANT
Punkt informacji dla migrantów i uchodźców (WCRS): **71 772 49 50, 538 579 555** (pn.-pt. 9-17)
Przejście Dialogu, ul. Świdnicka 19 (konsultacje osobiste pn.-sb. 12-16)

Napisz do nas!

REDAKCJA
pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
www.wroclaw.pl,
e-mail: biuletyn@araw.pl

Redaktor naczelna
Anna Aleksandrowicz
Redaktor wydania
Agata Zięba
DRUK
AGORA
ul. Daniszewska 27
03-230 Warszawa
WYDAWCA
Gmina Wrocław